CAES. BARONII S. R. E.

PRESBYTERI CARDINALIS
Tit. SS. Nerei & Achillei
Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarij,

Paræneſis,

Ad Rempublicam Venetam.



NAPOLI

Impreſſum Romæ, & Mediolani.
M. DC VI.

Superiorum permiſſu.

CAES. BARONII S. R. E.

PRESBYTERI CARDINALIS Tit. SS. Nerei & Archillei

Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarij,

Parænesis,

Ad Rempublicam Venetam.

DOLEO vehementer, quod hortaturus vos, quos plurimum diligo, nullis tamen ſalutationibus, quæ communicatorijs ac pacificis [a] litteris inter Catholicos, Catholica communicatione coniunctos, in concordiæ ſymbolum, præfigi conſueuere, more maiorum, permulcere liceat: ſed ſalutationibus interciſis, non aliter, quam ſi ad homines extra Chriſtianam religionem errantes Gentiles ipſos ſcribendum foret, vobiſcum agere fas ſit: iubente id potiſſimum Domino [b] noſtro Chriſto IESV, vt qui Eccleſiam non audierit, ſit nobis tamquam Ethnicus & Publicanus, cum tamen his

[a] Auguſt. epiſt. 162.

[b] Matth. 18.

infelicibus vos ipſos reddiderit infeliciores; ſiquidem non ſolum Eccleſiam non audiſtis, ſed ſpreuiſtis, contempſiſtis, ignominia ſumma inſuper affeciſtis, publicis datis litteris, omni execratione digniſſimis, quas tamquam oſtentum Eccleſia vniuerſalis exhorruit, & vt monſtrum excuſſit. Quis Orthodoxorum, timens Deum, qui legat veſtras litteras contemptu plenas, nō ſtatim offenſi numinis zelo exæ-

a Ierem. 2. ſtuans, ex intimis pręcordijs in propheticum a illud erumpat: Obſtupeſcite cœli ſuper hoc, & portę eius

b Matth. 16. deſolamini vehementer,] cum portæ b inferi adeo extolluntur contra Regnum cœlorum, quod eſt Eccleſia, ac ipſum Dominum? At ſicut omniū in Deū bellum gerentium certus eſt caſus, ita nec dubia rui-

c Eccl. 27. na, ſecundum illud ſacrarum ſententiarum: c Qui in altum mittit lapidem, ſuper caput eius cadet.]

Cum igitur ea ſit communis vox exclamantium in vos Orthodoxorum: ſilere ne potuerunt ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ad quos non ſolum ſui capitis, ipſius Romani Pontificis defenſio ſpectat, ſed qui cuiuſcumque pro eccleſiaſtica libertate tuenda laborantis ſuſcipere patrocinium teneantur, ita ad eos martyrij candidato ſcribente, & iam ſanguinis voce clamante S. Thoma Cantuarienſi

d Cod. Vatic. in Ap. ep. S. Tho. Archiepiſcopo: d Qua conſcientia diſſimulatis iniuriam Chriſto illatam in me, immo & in vobis, qui Chriſti vicem gerere debetis in terra? Nonne cauſa mea ſimul veſtra eſt? immo penitus veſtra, tueri videlicet tuentes eccleſiaſticam immunitatem?]

Tanto igitur claſſico excitati, hortationem aggredimur, ſed quæ me prius doloris iaculis feriat, & vos pungat reprehenſionis aculeis ad ſalutem paratis. ita enim dictat exuberans dilectionis affectio, qua ſitio ſalutem veſtram in viſceribus Chriſti. Vnde & huius ſeries exhortationis emanat, nempe de

e 1. Tim. 1. corde e puro conſcientia bona & fide non ficta.

Quamobrem occurrentes veſtræ manifeſtæ perditioni, hiſce vos (vt in re valde ſeria) diuinis ora-

culis

culis compellare compellimur: Quare a auerſus eſt populus iſte in Ieruſalem auerſione contentioſa? Apprehenderunt mendacium; & noluerunt reuerti. Attendi & auſcultaui, nemo quod bonum eſt loquitur: nullus eſt qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens; Quid feci? Omnes conuerſi ſunt ad curſum ſuum, quaſi equus impetu vadens ad prœlium.] vt viſus ſit optaſſe, quod fugiẽdum eſſet maximum omnium malum. Auerſio plane illa contentioſa eſt, qua diluenda peccata, ad pœnitentiam patefacta, atque damnata verbis ac ſcriptis, mira animi firmitate, immo dura obſtinatione, ac furenti pertinacia defendi dicuntur ab omnibus, dum omnium nomine Senatorum litteræ aduerſariæ promulgantur: cum tamen probe nouerimus, ſtudia iſta haud ab omnibus Senatoribus comprobari, immo prudentiorum ſententijs condemnari, atque lacrymis deplorari. Et quamuis aduerſantes dicant (quod ibidem ſubijcitur a Ieremia) Sapientes nos ſumus, & lex Domini nobiſcum eſt: in eos ipſe iſta retorquet, dicens: Vere mendacium operatus eſt ſtylus mendax Scribarum.] vt merito illis, quos eadem peccata perſtringunt, vrgent, & damnant, timendum ſit, ne eadem quæ ibi ſubijcitur diuinitus immiſſa vindicta in exterminium gentis illius, vos maneat, vt feriat, perdat, atq; conſumat. quod Deus a vobis auertat. Contingat enim me prius vita fungi, quam iſta adeo funeſta videre. Sumus, ſumus, ſicut & fuimus ſemper (teſtis eſt Deus) omnium veſtrum amantiſſimi & ſtudioſiſſimi, ſemper memores charitatis veſtræ, qua nos excepiſtis, cum Venetias veniſſemus, vt quantumlibet immeritus, & peccator, de vobis tamen mihi ſit propemodum prædicandum, quod Apoſtolus ait de Galatis: b Sicut Angelum Dei excepiſtis me, ſicut Chriſtum IESVM.] memores & frequentis per dies ſingulos concurſus & accurſus ampliſſimorum Senatorũ, atq; illuſtriſſimorum magiſtratuum, nos conuenientium, & (ſe-

a Ierem. 8

b Gal. 4.

a Ioann. epiſt. 3. cundum illud Ioãnis [a]) deducentium digne Deo.]

Cum & quadam amoris exuberantia coegiſtis, & extorſiſtis importune impertiri vobis aliquid gratiæ ſpiritualis in miniſterio verbi Dei, vt ſic penes vos noſtri apoſtolatus licet indigne perfuncti remã-
b Gal. 5. ſerint qualiacumq; impreſſa veſtigia. Currebatis [b] bene, quis vos impediuit veritati non obedire? (ſic vos arguam verbis Apoſtoli.) Vtinam abſcindãtur qui conturbant vos,] & mergunt in profundum abyſſi, ipſum imum barathrum peccatorum, quod eſt diſciplinæ contemptus. ſic enim in ſacris oracu-
c Prou. 18 lis ſcriptum [c] eſt: Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit.]

Ad quod puniendum ſiue expiandum delictum, quo ipſe peccans perpurgari nolit inuitus, quod nõ accuſet, magis autem defendat, opus fuerit eccleſiaſtico conflatorio cenſurarum. (Eſt enim ignis in
d Iſa. 31. Siõ, [d] & caminus eius in Ieruſalem) ad combuſtionem peccatorum. In qua quidem fornace ſic ardet ignis, vt purget, non autem conſumat niſi peccatũ.
e 1. Cor. 5 Nam & [e] Corinthius ab Apoſtolo in hanc eſt fornacem immiſſus, in interitũ carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini. ita plane vbi bono remedio vti-
f Prou. 25 tur bene patiens, accidit iuxta illud Prouerbiorũ: [f] Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas puriſſimum: aufer impietatẽ de vultu Regis, & firma-
g Iſa. 1. bitur iuſtitia thronus eius.] fiatq. quod & [g] per Iſaiam eſt pollicitus eidem populo ſuo, dicens: Cõuertam manum meam ad te, & excoquam ad purũ ſcoriam tuam, & auferam omne ſtannum tuum, & reſtituã iudices tuos, vt fuerunt prius, & Conſiliarios tuos, ſicut antiquitus. Poſt hæc vocaberis Ciuitas iuſti, Vrbs fidelis.] Ita quidem agitur res feliciter, ſi qui ad purgandum in conflatorium mittitur, non contradicat, nec augeat potius reſiſtendo peccatũ. Eſt enim tantæ officinæ opifex Deus, idemq. ignis
h Mal. 3. Dominus noſter IESVS Chriſtus, quod [h] Malachiæ diuinitus oſtenſum eſt, qui ait: Ipſe quaſi ignis

con-

conflans,] & quod ſubdit: Sedebat conflans & emundans argentum.] Qui & docuit iſta ſuos Apoſtolos: Omnia, a inquiens, quæ audiui a Patre meo, nota feci vobis] & collaborat vna cum ipſis. Nam hęc ad eos: Vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.] Præficiens vero operi b Petrum, hæc ad eum: Tibi dabo claues regni cœlorum. Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.] & ſpondens affore iugiter præſentia ſua ait: Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo: ego in medio eorum ſum.] & conteſtans, ſe etiam non ſolum cum ſuis, ſed & in ſuis eſſe, adijcit: c Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.]

a Ioã. 15.
b Matth. 16.
c Luc. 10.

Vnde ſumma fiducia, qui diuinitus ab eo ipſius ſucceſſor ſubrogatus eſt Paulus, Pauli his potuerit ac debuerit vti verbis: d An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Chriſtus? Quibus eſt vſus verbis Apoſtolus, cum comminatus eſt ſupplicium Corinthijs delinquentibus, vt ſciret Eccleſia, vltori ſcelerum aſſiſtere Deum Epiſcopo, eius honorare miniſterium, approbare auctoritatem. Hoc vniuerſorum ſanctorum Patrum concilium probat: quod denique ſcriptor ſuorum temporum luculentiſſimus Petrus ad Cœleſtinum Pontificem ſcribens, his verbis inſinuat: e Princeps Apoſtolorum adhuc in Apoſtolica Sede regnat & imperat, & in medio eſt cõſtitutus iudiciarius rigor. Illudq. reſtat, vt exeratis in maleficos, Pater, gladiũ Petri, quem ad hoc conſtituit ſuper gentes, & regna. Chriſti Crux antecellit Cæſaris aquilas: gladius Petri gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes præiudicat Imperatoriæ poteſtati. Veſtra poteſtas a Deo eſt, an ab hominibus? Nonne Deus deorum locutus eſt vobis in Petro Apoſtolo, dicens: f Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcumq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis?]

d 2. Cor. 13.
e Petrus Bleſ. epiſt. 146.
f Matth. 16.

Nō ergo degenerat in hęrede Petri dignitatis Apoſtolicæ reuerenda ſucceſſio.

Paulus igitur, idemq; Petrus, vicē Chriſti agens in terris, ſuorum ſanctiſſimorum prædeceſſorum exemplo, ſalubre, idemq; neceſſarium ad ſalutē remedium eſt operatus in vobis, iam in certum prolapſis interitum, quo Imperatores, & Reges eodem morbo duræ pertinaciæ laborantes redditi ſunt priſtinæ ſanitati; & inter alios, qui penes vos curatus eſt Fridericus Ænobarbus, diuturnus, & obſtinatus hoſtis Eccleſiæ; cupidiſſimusque idem Pontifex veſtræ ſalutis, ſalutaria vincula parauit, ad perpurgationem cōflatorium amoris incendit, cum in uos tonitrui inſtar cælitus lapſi ad pertetrendum, potius quā ad perdendum, ſalubrem ſententiā excommunicationis intorſit in ſacro illo eodemq; pleno fratrum cōſeſſu, vniuſcuiuſque rogata ſententia. Tunc plane accidit ſecundū illud [a] propheticum; Cōmota ſunt ſuperliminaria cardinum a uoce clamātis.] Cū nimirū ſacro ſuffragio reuerendiſſimorū S.R.E. Cardinalium eadem ſententia diuerſis rationibus ſtabilita, diſertis uerbis aſſerta, magna animi conſtantia cōfirmatur ab omnibus, & roboratur: quod ſcirent omnes, a Deo decretum, quod eſſet per eius Vicarium promulgatum ſumma prudentia, atque ſcientia. ſic namque ipſi, rem tantam agentes maiorum ſuorum exemplo, memores patriæ vocis, qua olim [b] Romanus Clerus ita litteris contra ingruentes ſchiſmaticos ſanctum allocutus eſt Cyprianum: Abſit ab Eccleſia Romana, vigorem ſuum tam profana facilitate dimittere, & neruos ſeueritatis, euerſa Fidei maieſtate, diſſoluere, &c.] Sicq; priſtinū retinuerunt cum ſano capite coniuncta membra vigorem. Factum eſt igitur, ut quod maiorum exemplo fuerat faciendū, & faciētibus bene ceſſiſſe ſciretur.

At hic (quod lamentatus eſt [c] Ieremias) defecit ſufflatorium, in igne combuſtum eſt plumbum. Fruſtra conflauit conflator; malitiæ enim eorum non ſunt

[a] Dan. 4.

[b] Apud Cipr. epiſt. 31.

[c] Ierem. 6.

ſunt conſumptæ.] & quod queritur a Ezechiel di- a Ezech. 24.
cens: Multo labore ſudatum eſt, & non exiuit de ea
nimia rubigo eius neque per ignem. Immunditia
tua execrabilis, quia mundare te uolui, & nõ es mũ
data á ſordibus tuis. Ego Dominus locutus ſum.]
Quibus ita peccantibus alterum de duobus euenire
ſolet, & quod terribilius, illud, vt iſtiuſmodi à Deo
penitus deſerantur, ſecundum illud diuinum oracu
lum: b Curauimus Babylonẽ, & non eſt ſanata: dere b Iere. 51.
linquamus eam.] Vt ſit maxima omnium illa com-
minatio, quam intulit in furore ſuo per c Ezechielẽ: c Ezech.
Requieſcet indignatio mea in te, & auferetur zelus 16.
meus a te, & quieſcam, nec iraſcar amplius.] Vnde
& deducta vulgata illa antiquorum ore ſententia:
a priſcis d etiam Gentilibus tamquam axioma rece- d Senec. de diuin. prou. c. 3. ex Dimetrio.
pta: Nihil eſſe infelicius felicitate peccantium,] ab
antiquis etiam Chriſtianæ religionis e tractatori-
bus pariter vſurpata. Alterum vero totum miſeri- e Origen. i Periarch. Hier. epiſt. 33.
cors, & peccantibus maxime utile: nempe vt qui
in conflatorio Eccleſiæ ſancto pioque ipſorum re-
pugnante malitia, & aduerſante proteruia, munda-
ri non meruerunt: in aliam longe ardentiorem, ma-
nibus hoſtium præparatam, incenſamque hoſtili-
bus flammis fornacem comburendi mittantur, vt
factum eſt populo Iudæorum, cum eorum ciuitas
cum templo in direptionem, combuſtionem, & de-
ſolationem; ipſi autem dati ſunt in captiuitatẽ Aſſy
riorũ, ad quos iſta declamauerat iuſſu Domini Pro-
pheta ſanctus: f Eo quod uerſi eſtis omnes in ſcoriã, f Ezech. 22.
propterea ecce ego congregabo vos in medio Ieru-
ſalem, vt ſuccendam in ea ignem ad conflandum.
ſic cõgregabo in furore meo, & in ira mea, & requie
ſcam: & conflabo vos: Et congregabo uos, & ſuccẽ-
dam vos in igne furoris mei, & conflabimini in me-
dio eius &c.] quæ hæc, & alia ibi poſita immenſa
mala; quæ tamen & exoptanda magis fuerint, quã
relinqui miſeros obſtinate peccãtes, maiori ira Dei
in æternum plectendos.

At

At quid profuit, quod tu, confringens iugum Domini, & rumpens vincula ipſius, dixiſti: a Non ſeruiam?] Cum iſta conuertantur in damnum tuum, ſicut populo illi, qui ligneas b confringens catenas, expertus eſt ferreas. Sic (inquiens Dominus) malitia tua c arguet te, & auerſio tua increpabit te, & ſcito, quia malum, & amarum eſt reliquiſſe te Dominum Deũ tuum.] Vis ſcire quam malum? ex uerbis Domini facile eſt ſubducere rationem. Qui conteſtatus, ne uel vnus ex puſillis, qui in eum crederent, contemni deberet, eſt comminatus ſupplicium quã acerbiſſimum in eum, qui ſcandalizauerit d vnum de puſillis, adeo vt ne in illud incurreret, expediret potius, vt ſuſpẽderetur mola aſinaria de collo eius, & demergeretur in profundum maris. Quæ, rogo, pęna manebit peccantem in maximum, ſi ita horrẽda atque terribilis teneat eum, qui peccauerit in puſillum? vnde merito tunc illud Dominus exclamauit: Væ mundo a ſcandalis.]

Vis adhuc ſcire quam amarum? prophetica velut in te conuerſa oracula intuere. Eſt namque ſermo Dei gladius vtraque e parte acutus ad feriendum, ſicuti anteriora, etiam poſteriora: vt vbi par culpa, par feriat quoque uindicta. Ieremiam itaque f audi & pauеſce dicentem: Quę habitas ſuper aquas multas, locuples in theſauris, venit finis tuus pedalis prę ciſionis tuæ.] Præciſam namque te pedali præciſione a trunco per excommunicationis ſententiam conſtat. Poſthac bona quænam ſperanda? & mala quæ non timenda? a radice præciſo ramo quis vlterius viror? Radix eſt namque ex ſententia g Cypriani ipſa Romana Eccleſia, quę plurimo germine ſe diffundens in arborem, in Catholicam creſcat, e quaſi præciditur ramus, areſcit ad ignem. Ipſa quippe omnium in terra mater, vt Deus in cælo Pater. Adeo ut eiuſdem h ſententia Martyris, habere non poſſit Deum Patrem, qui nõ habet Eccleſiã matrẽ,] Romanam intelligens, dum ait, quod in Petro vna

a Ierem. 2.
b Idē. 28.
c Ierem. 2.
d Matt. 18.
e Apoc. 1.
f Iere. 51.
g Cypria. epiſt. 55.
h Idem de Vnit. Eccl. Cath.

Chriſti Eccleſia, vna Cathedra demonſtratur. Vides igitur quam amarum, præciſam te ab Eccleſia, præciſam eſſe pariter a Domino Deo tuo? Hæc vero damna veſtra duplicantur mēſura conferta, & coagitata, ſi non ſentitis ea veſtra colla prementia; ſed ſi contemnitis, centuplicantur ipſa, immo creſcunt in infinitum. quæ tanta mala, vt caueatis, hortamur rogamus magis, & exoramus.

Sed quoniam vos, vt olim auerſatrix a Iſrael incredibili aduerſus Deum contendens pertinacia, adhuc inſane dicebat: Abſque peccato, & innocens ego ſum.] cum Deus ad eam: Ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris: Nō peccaui,] vos, inquam, excuſantes excuſationes in peccatis, immo defendentes, & redarguentes qui iuſte redarguunt, Deo pugnaciter, & Eccleſiæ reſtitiſtis: prouoco vos ad prima Chriſtianę Fidei rudimenta, immo ad ipſius Naturæ cunabula, a quibus aberrantes, per deuia ferri, inferriq; in abrupta præcipitia ſit neceſſe. a Ier. 2. 3.

Iure namque diuino atque humano ſacra a profanis eſſe debere diſtincta, & diuerſæ cenſeri penitus rationis: norunt omnes, adeo ut de his nulla du bitatio eſſe poſſit. Sacra autem quam illæſa uoluerit Deus in ſua Eccleſia cōſeruari: cum plurima ſuppetant ex diuinis Scripturis exempla, vnum vel alterum tantummodo referemus, vt ſic breuiter cauſam abſoluamus. Quo enim iſta cuique hominum magis paterent ad ſenſum, voluit Deus altiſſimi parietis interſtitio ſacras ædes a profanis eſſe in templo diuiſas, vſque adeo, vt nequaquam Regibus liceret illū a Deo conſtitutum terminū tranſilire, ſed neque eidem appropinquare abſque numinis offenſa grauiſſima. Hinc vehemens illa querela Domini in b Ezechiele aduerſus Reges Iuda: Fabricati ſunt, inquit, limen ſuum iuxta limē meum, & poſtes ſuos iuxta poſtes meos (& murus erat inter me, & eos) & polluerunt nomē ſanctum meum &c.] Si igitur nō licuit Regibus appropinquaſſe termino præſtituto b Ezech. 43.

inter

inter ſacra atque profana: quomodo in eum irrumpere, & ſuos intra ſacra ſepta erigere parietes licuiſſet? Ità plane erudiens Principes, longe diuerſa eſſe inter ſe iura templorum, atque regnorum. Quod omnibus conſiderandum proponi volens Deus, ſic alloquitur Ezechielem: Tu autem, fili hominis, oſtende domui Iſrael templum; & confundantur ab iniquitatibus ſuis, & metiātur fabricam, & erubeſcant quæ fecerunt.] Ita plane fiet, vt & vos iſta metientes, erubeſcatis; vnde & magis pœniteat, non ſolum limen & poſtes iuxta ſacrum parietem extruxiſſe, ſed ſacrum diſſipaſſe, & veſtrum erexiſſe, dum quæ ſunt Eccleſiæ iura peruaſiſtis.
a Iſa. 30. quamobrem in vos illud accipite dictum ab Iſaia: [a] Erit vobis iniquitas hęc ſicut interruptio cadens, & requiſita in muro excelſo, quoniam ſubito, dum non ſperatur, veniet contritio eius, & comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli contritione perualida, & non inuenietur de fragmentis eius teſta, in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea.] Sed ne fiant iſta, hortamur, anteuertite precibus & pœnitentia.

Hæc de muro ex veteri Teſtamento, quæ in figura contingebant illis, in Nouum transferenda eſſe ſpirituali ſenſu monemur, ſed latiori menſura. Etenim in Chriſti Eccleſia non murum vnum tantummodo diuidentem inter ſacra atque profana poſitū eſſe ſcimus, ſed murū & antemurale, vt cecinit ſuo
b Iſa. 26. cantico Iſaias, dicens: [b] Saluator ponetur in ea murus & antemurale. Aperite portas, & ingrediatur gens iuſta cuſtodiens veritatem,] non autem profanans ſacra, diuina conculcans, temerans ſancta, & diſſipans Sanctuarium, quæ cum intus fuerit, iubetur proijci ab Eccleſia, ſecundum illud [c] Apocaly-
c Apoc. 22. pſis: Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſeruientes, & omnis qui amat & facit
d Iſa. 10. mēdacium.] in quorum ſortem conijcit idem [d] Iſaias, qui leges iniquas ſtatuunt, dicens: Væ qui condunt

dunt leges iniquas;& ſcribentes,iniuſtitiam ſcripſerunt. Quid facietis in die viſitationis, & calamitatis de longe venientis? ad cuius confugietis auxilium? & vbi derelinquetis gloriam veſtram, ne incuruemini ſub vinculo,& cum interfectis cadatis?] hæc tanta mala aggregata audiuimus, exigente diuina vindicta, in condentes leges iniquas.Sed quid ſi addatur, præſcribi eas & non ſubditis? plane tyrannicum eſſe,vno omnes ore clamabunt. Et ſi apponatur, & ſacris? nomen ſacrilegorum non effugient. Quod tantum crimen mox præcipuum ſenſit [a] Petrum vltorem. Cui non ſatis viſum in vltionem facinoris eiuſmodi delinquentes ſententia anathematis ab Eccleſia ſeparare; ſed in terrorem credentium voluit eos interfeciſſe ſpiritu oris ſui, ita horribili delinquentium pœna ſanciens in Eccleſia diſciplinam, ne dicata ſemel ſaltem mentis propoſito dona Deo,quis impie auderet attingere. Quod plane eo redditur execrabilius ſcelus, ſi lege firmetur,vt iure fieri videatur, quod contra ius diuinum etiam vſurpatur. Stent igitur altiſſimi ijdemque fortiſſimi diuidētes ſacra a profanis exaltati a Chriſto parietes,quibus Imperia ſunt diuina lege diſtincta, vt quæ ſunt Cæſaris Cæſari, [b] & quæ ſunt Dei Deo reddantur,ne quid a Principibus aduerſus perſonas Deo dicatas,vel bona eidem oblata, aut iura ipſi debita vendicetur.

[a] Act.5.

[b] Matth. 22.

In quibus attendite quotupliciter deliquiſtis, cum primo leges ſancieritis in non vobis ſubditos homines Deo ſacros; deinde quod tuleritis eas aduerſus loca ſacra,& res ſacras,nempe bona Deo dicata; ac quod denique iura ſacra, vt veſtra ſtatueretis,penitus euerteritis,& quidem non ſine magno periculo lædendæ Catholicæ Fidei, in confundendo,immo euertendo ordinem hierarchicum,a Deo in ipſa Eccleſia Catholica antiquitus inſtitutum, a Chriſto confirmatum, prædicatum ab Apoſtolis, aſſertum in Concilijs, roboratum traditione,

cultuq. receptum ab omnibus orthodoxis Principibus, & alijs cunctis inferioris ordinis Chriſtianis.
a Ro.13. Quæ enim (inquit [a] Apoſtolus) ſunt a Deo, ordinata ſunt.] interuertitur quidem ordo hierarchicus, ſi quæ ſunt alterius, alter ſibi perperam ſumat. De
b Ibid.10. huiuſmodi enim idem [b] Apoſtolus, qui fixos terminos ſacros tranſgrediuntur, hęc ait: Ignorãtes enim iuſtitiam Dei, & ſuam quærentes ſtatuere, iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti,] vtpote redditi malo opere iniuſtiſſimi.

Quid igitur vobis arrogatis de iuribus eccleſiaſticis ſancire leges, eaſdemq. aduerſarias legibus eccleſiaſticis, quandoquidẽ laicis inconceſſum ſit etiã proficuas præſcribere de his leges? Audite quid in Romano Concilio ſub Simplicio Papa fuerit actitatum, vbi agens Baſilius vicem Odoacri Regis, legem tulit de non alienandis bonis eccleſiaſticis: cui vos contrariam promulgatis, vt alienari omnino debeant. Interceſſit enim tunc Maximus Bleranus Epiſcopus, qui conuerſus ad ſanctam Synodum dixit: De me licuit laico legem dare? Reſpondens ſancta Synodus, dixit: Non licuit, & recitata in Synodo ipſa lege, hæc de ea Eulalius Epiſcopus Syracuſanus: Scriptura, quæ in ſacro Concilio eſt recitata, nempe conſtitutio de non alienandis bonis eccleſiaſticis, euidentiſſimis documentis conſtat eſſe inualida. Primum, quod contra Patrum regulas a laicis; quamuis religioſis, quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vmquam attributa facultas, videtur. Deinde, quod nullius Prçſulis Apoſtolicæ Sedis ſcriptione firmetur &c.] Si iſtas neruoſas adeo antiqui Patres noſtri in Romano Concilio aduerſus laicos legiſlatores dixere ſententias: tolerabimns nos latas a vobis leges iniuſtas; atq; dãnoſas, bona eccleſiaſtica diſſipãtes? cũ latas a Regibus pro eorumdẽ cõſeruatione proficuas, ea tantum ratione, quod non eſſet laicorũ pręſcribere ſacerdotibus leges, Patres continuo abrogarunt?

Quam autem fuerint cauti poſteriores orthodoxi Imperatores Occidentales, ne quid inconſulto Romano Pontifice ſtatuerent in Eccleſia, etiam ſi pro Eccleſia: deducantur in exemplum vertices illi ſæcularis potentię, toto orbe conſpicui, Chriſtianiſſimi Imperatores Carolus Magnus, & Ludouicus Pius, qui ſumma religione colligentes in vnum diligentia ſanctorum monachorum leges eccleſiaſticas ſuis admixtas: non niſi eas prius recognitas ab Epiſcopis, probatas vero ab Eccleſiæ Romanæ Pontificibus, edere præſumpſerunt, prout ex eorumdem præfationibus conſtat. Qui plane nihil antiquius ſemper habuerint, quam eccleſiaſticam libertatem, in primis vero auctoritatem primariam Romanæ Eccleſiæ ſartam tectam poſteritati mandare. Hinc illud apud eos: a Conſtitutiones contra canones & decreta Prǽſulum Romanorum, ſeu reliquorum Pontificum, vel bonos mores, nullius ſint momenti.] & inferius de auctoritate Papæ ſuper omnes Epiſcopos: b Comprouincialis Synodus retractetur per Vicarios Vrbis Romæ Epiſcopi, ſi ipſe decreuerit.] Quod ſi quid criminoſum per clericos committi contingeret; quid in eos agendum, cenſet Carolus cum Epiſcopis Romanum c Pontificem conſulendum. itidem, ne quid graue, incõſulto Romano Pontifice ageretur: &, Si maiores cauſæ in medio fuerint deuolutæ: ad Sedem Apoſtolicam (vt ſancta Synodus ſtatuit, & beata cõſuetudo exigit) incunctanter referantur.] Si hæc ergo, quæ in fauorem Eccleſiæ ſancita eſſent, non abſque confirmatione ſummi Patris Romani Pontificis edere præſumpſerunt Imperatores Chriſtianiſſimi: qua fronte alij, quorumve exemplo, niſi Iuliani Apoſtatæ, vel aliorum tyrannorum, aduerſarias ſanctę Eccleſiæ iuribus leges ſcribunt, & promulgant? Audite poſt alios ex Ioanne d Damaſceno, quorumnam ſit iura eccleſiaſtica condere, cum poſt multa eodem argumento tractata ſubijcit iſta: Regum

a Capital. lib. 7. cap. 265. 267.

b Lib. 5. c. 33.

c Lib. 7. epiſt. 187.

d Ioã. Damaſcen. de imag. orat. 2.

eſt ciuilis adminiſtratio; eccleſiaſtica vero conſtitutio paſtorum atque doctorum.] & inferius: Non ſuſcipio Regem ſibi ſacerdotium per tyrannidem vendicantem.] & poſt enumeratos Imperatores Orientales tyrannice rem agentes ſubdit: Non regijs regulis, ſed Patrum inſtitutis tam ſcriptis, quā non ſcriptis Eccleſiam cenſeo conſtitui, & gubernari debere.]

Sed audite optimi Imperatoris Baſilij Macedonis verba, & exempla imitamini, ita in Octaua Synodo œcumenica Catholicos laicos alloquentis: De vobis autem laicis, tam qui in dignitatibus, quā qui abſolute conuerſamini, quid amplius dicam, quam quia nullo modo nobis licet de eccleſiaſticis cauſis ſermonem mouere, neque penitus reſiſtere integritati Eccleſiæ, & vniuerſali Synodo aduerſari. Hoc enim inueſtigare & quærere, Patriarcharū, Pontificum, & ſacerdotum eſt, qui regiminis officium ſortiti ſunt, qui ſanctificandi, qui ſoluendi & ligandi poteſtatem habent, qui eccleſiaſticas & cœleſtes adepti ſunt claues: non noſtrum qui paſci debemus, qui ſanctificari, hoc eſt benedici, qui ligari, vel a ligamēto ſolui egemus. Quantæcumque enim religionis & ſapiētię laicus exiſtat, vel etiam ſi vniuerſa virtute intus polleat, donec laicus eſt, ouis vocari non deſinet. Rurſus Epiſcopus quantacumque ſit irreuerentia plenus, & nudus omni virtute, donec Antiſtites, & veritatis verbum recte prædicauerit, paſtoris vocationis & dignitatis damna non patitur. Quæ ergo nobis ratio eſt in ordine ouiū conſtitutis paſtores verborum ſubtilitate diſcutiendi, & ea quæ ſuper nos ſunt, quærendi, & ambiendi? Oportet ergo nos cum timore & fide ſincera hos audire, & facies eorum vereri: cum ſint miniſtri Domini omnipotentis, & huius formam poſſideant & nihil amplius, quam quæ noſtri ordinis ſunt, requirere. Nunc autem, vt videmus, adeo multos malitia in inſaniam accendit, vt obliuiſcentes proprij ordinis,

dinis,& quòd pedes ſint,minime cogitantes, legem ponere velint oculis,non vt natura ſe habet.] & inferius. Itaq; moneo, & exhortor omnes, qui tales ſunt,vt maledictum,& alternum odium auertentes & iudicare iudices deſinant,attendant ſibi,& ſecundum diuinam voluntatem conuerſari contendant. Nam non quieſcet ſupremum Iudicium,ſed contra diſſidentes diuinus furor ſtillabit,& iuſtam vltionē opere cunctis oſtendet.] hæc Baſilius. Quæ paulo fuſius ad verbum retuliſſe voluimus,vt tanti Imperatoris exemplo intelligatis, quam reuerentiam,& obedientiam rebus ac perſonis eccleſiaſticis exhibere debeatis. Sed alia innuberabilia eaque clariſſima in hoc genere exempla breuitatis cauſa recenſere prætermittimus.

Eſt autem illud omnino falſum, quod ad peccati excuſationem affertis; id ipſum ſcilicet factitatum a veſtris anteceſſoribus, qui ſe nemini ſubijcientes, quod proficuum Reipublicæ videretur,hoc ſtatuerent. At ſecus quidem illi, qui quod ſibi ſcirent legibus eccleſiaſticis inconceſſum,nequaquam audebant decernere ſuis legibus,ſed extorquendum putabant per Patriarcham, quod negandum ſibi ſcirent a Romano Pontifice. In hoc ſane uobis modeſtiores, quod non auderent condere leges de his, quæ noſſent ad forum eccleſiaſticum pertinere. Vt hæc autem euidentiori percipiatis exemplo, cum plures extent de his litteræ, vnæ illæ, quæ & breuiores, recitandæ hic erunt Innocentij Papæ III. datæ ad Patriarcham Conſtantinopolitanum, ciuem Venetum,nuper creatum,cum ab ijſdem Venetis ſimulque Gallis ipſa Conſtantinopolitana ciuitas eſt capta anno ſalutis milleſimo ducenteſimo quarto. Sic enim ſe habent, uti leguntur in codice Actorum eiuſdem Pontificis.qui ita incipit a miniſterio ſibi a Deo credito in regimine vniuerſalis Eccleſiæ:

Ad hoc (inquit [a] Deus) Apoſtolicæ Sedis An- [a] Ierem.1.

B tiſti-

tiſtitem, qui plenitudinem habet eccleſiaſticæ pote ſtatis,ſuper gentes,& regna conſtituit,vt iuxta verbum propheticum euellat, & deſtruat,diſſipet,& diſperdat, quæ in agro Dominico tuæ culturæ commiſſo inutilia reperit,& nociua, iuxta quod alibi ſibi præcipitur a Domino per Prophetam: *Diſsolue colligationes impietatis, ſolue faſciculos deprimentes. Nos igitur attendentes iuramentum illud,quia prorſus illicitum,non eſſe ſeruādum, quod a te Venetijs conſtituto fuit a Venetis uiolenter extortum, ſicut tua nobis inſinuatio patefecit (vt videlicet neminem ſis facturus Canonicum in eccleſia ſanctæ Sophiæ niſi Venetæ nationis, vel qui continue per decennium Venetijs habitaſſet: quodq; bona fide, modis omnibus,quibus poteris,laborabis, vt ſemper in eccleſia ſanctę Sophiæ ſit de Venetijs Patriarcha, ſaluis tamen in omnibus Apoſtolicæ Sedis iure,auctoritate,reuerentia,& honore. Licet hæc conditio ſtaret adiecta,vt non ſit in ſcriptis redacta) pręſentium tibi auctoritate mandamus, & in uirtute Spiritus ſancti diſtrictè præcipimus, quatenus iuramentum illud nequaquam obſerues, cum Sanctuarium Dei non ſit hęreditario iure ab aliquibus poſſidendum, ſed in omni gente, qui facit iuſtitiā, acceptus eſt Domino: præcauens diligenter,ne poſt hoc Apoſtolicæ Sedis præceptum in præmiſſis articulis iterum delinquas. Qui ſi de cętero ſolos Venetos in eccleſia ſanctæ Sophię Canonicos inſtitueris,aut ad hoc impenderis operam qualemcumque,vt ſemper in eadem eccleſia ſit Venetus Patriarcha, in ipſa nō ponendo Canonicum, niſi iuret, quod numquam alium niſi de Venetijs eliget, aut recipiet Patriarcham:nulla deinceps ratione ſuper his poteris excuſari. Sed nec illud obſerues, quod abſque iuramento diceris promiſiſſe, vt neminem Archiepiſcopum præter Venetum in tota facias Romania. Ne vero prætextu iurationis canonicæ, aut cuiuſcumq; promiſſionis obtentu taliā de cętero præſumantur, aut

*Iſa. 58.

ſi præ-

ſi præſumpta ſint obſeruentur: nos obligationes hu iuſmodi auctoritate Apoſtolica irritamus, ſub inter poſitione anathematis prohibentes, ne quis ea obſeruare præſumat: tibiq; præcipimus, vt id Canonicis ſanctæ Sophiæ non ſolum inſtituas, ſed etiam in ſtituendo caute denunties, quatenus hoc nefas valeant euitare. Licet autem plus debueris Dominum timere, quam homines, ne iurares aliquid propter homines contra Deum: ſi tamen in illo iuramento per vim, & metum extorto præſcriptam adhibuiſti cautelam, vt iuraueris, ſaluo in omnibus Apoſtolicæ Sedis iure, auctoritate, reuerentia, & honore: nos tibi delictum humiliter confitenti ex ſpeciali gratia indulgemus, vt huiuſmodi iuramentum nullum tibi poſſit præiudicium generare, dummodo præceptum, quod ſalubriter tibi facimus, ad ſaluandum ius, auctoritatem, reuerentiam, & honorem Apoſtolicæ Sedis, contra cuius ſtatuta, ea quæ ſunt iurata, redundant, fideliter exequaris.

Cęterum, & ſi præſcripta nobis a tuis Nuntijs ſecreto fuerint annuntiata: noueris tamen pro certo, quod quædam eorum certa relatione prius fuerant noſtris auribus patefacta.] Hactenus litteræ Innocentij, quibus etſi non laudanda de maioribus veſtris annuntiantur vobis, eos tamen reuerentiores fuiſſe, ut qui non auſi fuerint, ut vos facitis, de clericis leges ſancire, ſatis apparet. Noueritis ex ijſdem pariter, haud adeo nouum, vt inſurgant Romani Pontifices vindices aduerſus veſtros pro tuenda libertate eccleſiaſtica. ita quidem Innocentius.

Qui & ſi adeo redarguit Patriarcham pęnitentē, ad Romanam Eccleſiam ſupplicem confugientem, qua reprehenſione, quibus comminationibus, & cēſuris exagitaſſet veſtros Pręſules, quos non dixerim Epiſcopos, tāto nomine indignos, ſed mercenarios, immo nec hoc nomine honeſtandos, cum nec ſibi fuga, vt aſſolent mercenarij, conſuluerint, ſed lupos potius nominandos, qui ſe lupo venienti coniunxerint,

rint, atque in gregis totius internecionem miſcuerint. Quod nolim contumeliæ loco dictum accipiant: mendax arguar, niſi hoc ipſum Euangelica auctoritate conſtiterit; nam cum præſtent ipſi, quod luporum eſt, lupos dici debere non renuant: eſt namque luporum oues diſpergere, vt teſtatur
a Ioan. 10. Euangeliſta: [a] Omnes autem ſchiſmaticos diſpergere, Chriſti IESV ſententia illa firmatur, qua
b Luc. 11. inquit: [b] Qui non eſt mecum, contra me eſt; & qui non colligit mecum, diſpergit.] Quod iure in eius Vicarium transferatur, vt diſpergere æque dicatur omnis, qui non colligit cum Romano Pontifice. nam audi Catholicæ Eccleſiæ tubam, ſan-
c Hier. ep. 57. ctum [c] Hieronymum, ſcribentem ad Damaſum Romanum Pontificem: Quicumque tecum non colligit, ſpargit. hoc eſt: Qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.] Paſtorum uero eſt, Chriſto collaborare, pro eius grege ex aduerſo conſurgere, Principibus plus æquo ſibi ſumentibus ſacerdotali vigore reſiſtere, conſtantia infracta reprehendere. quod & nauiter ab alijs omnibus Romanis Pontificibus actitatum ſcimus aduerſus quoſcumque Principes, vt continuo inſurgerent legum Principum abrogatores vel correctores. Vt feciſſe ſan-
d Greg. li. 2. ep. 62. & li. 7. ep. 10. ctus [d] Gregorius inuenitur, qui legem Mauritij Imperatoris, cogentem ad miliriam monachos, non niſi emendatam promulgandam curauit. Præſtiterunt, & hoc ipſum alij inferiorum eccleſiarum Epiſcopi, & inter alios ſanctus Ambroſius acerri-
e Ambr. ep. 32. 33. vet. edit. mus vindex eccleſiaſticæ libertatis, ne [e] inuaderetur ea aliquatenus a laicis quamuis Imperatoribus orbis dominis. Qui & legem trium Auguſtorum aduerſariam eccleſiaſticæ libertati Mediolani tunc
f Cod. Theo. lib. 27. de Epiſcop. promulgatam [f] reuocari coegit, & edi omni errore purgatam.

Sed quid ſingulos memorem? iam ex ſacro œcumenico Concilio inferamus hic teſtimonium; ne quid Principes ſuis legibus ſibi arrogent contra le-

ges eccleſiaſticas. In ſacroſancto Chalcedonenſi Concilio cum cauſa Epiſcoporum ageretur, Euſtathius Betythi Epiſcopus ſic compellauit iudices cognitores: Num ſecundum canones eccleſiaſticos, an ſecundum leges Imperatoris cauſa dirimenda eſſet? Tunc ijdem interlocuti iudices, iſta dixere: Serenissimo domino orbis placuit, non iuxta ſacras Imperatoris litteras, & pragmaticos typos res ſanctiſſimorum Epiſcoporum procedere, ſed ſecundum canones a ſanctis Patribus datos. Omni igitur ceſſante, e ſacris pragmaticis definitione: canones de hoc capitulo editi legantur.] hęc iudices cognitores, qui ad ſanctam Synodum conuerſi, hoc ipſum rogarunt, Vtrum ei placeat ex regulis Patrũ huius cauſæ quæſtionem examinari, an ex ſacris pragmaticis? ſancta Synodus dixit: Contra canones nihil pragmaticum valebit, regulæ Patrum teneant.] hæc ibi, atque modo ſatis de his quæ generatim ſpectant ad leges Principum, latas de rebus atque perſonis eccleſiaſticis. Nunc autem ſpeciatim (vt cominus rem agamus) deſcendamus ad eas, quas vos ſanxiſtis aduerſus eccleſiaſticam libertatem, quarum cauſa ab Eccleſia Catholica ſententia excommunicationis iuſtiſſime exciſi eſtis.

Redarguimini in primis litteris Apoſtolicis ſanxiſſe legem, qua cauetur, ne perſonæ eccleſiaſticæ ſæculares, & regulares in bonis eccleſiaſticis a laicis poſſeſſis ſub quouis titulo, aut colore, iure prælationis, ſeu conſolidationis directi cum vtili dominio, aut extinctionis lineæ, aut alia quauis cauſa bonorum prædictorum proprietatem ſibi vendicare vllo vnquam tempore poſſint. Hoc eſt decretum in conſilio ueſtro firmatum, quo iura humana pariter ac diuina ſubuertere nitimini. nam cum & prædones ab iniuſta poſſeſſione exturbare ſit vetitum, quomodo Chriſto ius acquiſitum tollere præualetis? Verum caput hoc ad emphyteuſes

ſpectans ſuperfluum fuerit attigiſſe, eo quod a uobis veluti cauſa cadentibus, in veſtris eſt litteris pręmiſſum, iam euicta cauſa veſtro ſilentio: & quidem prudenter a male cœptis deſiſtentibus, manus dantibus. Quod ſi in reliquis id ipſum præſtitiſſetis, vere ſapientium ſpecimen numquam obliuione delendum poſteris edidiſſetis, quibus tantopere fruſtra laboratis præſcribere leges Deo penitus aduerſarias.

Exagitamini inſuper litteris Apoſtolicis, per vos ſtatutum, Ne quis eccleſias, monaſteria, hoſpitalia, atque alias religioſas domos Venetijs, & ubique locorum dominio veſtro ſubiectorum ſine veſtra ſpeciali licentia fundet, & erigat. Quam autem contra ius, faſq; id præſumpſeritis, quæ dicturi ſumus, vos commonebunt. [a] Clamat S. Ambroſius, cum uel vnam ſaltem eccleſiam in ampliſſima Mediolanenſi ciuitate Valentinianus orthodoxus Imperator expoſceret, & in negatam irrumperet, inquiens; Domum priuati nullo potes iure temerare; domum Dei exiſtimas auferendam? allegatur, Imperatori licere omnia, ipſius eſſe vniuerſa. Noli te grauare, Imperator, vt putes te in ea quæ diuina ſunt, Imperiale aliquod ius habere. Noli te extollere; ſi uis diutius imperare, eſto Deo ſubditus. Scriptum eſt: [b] Quæ Dei Deo, quæ Cæſaris Cæſari. Ad Imperatorem palatia pertinent, ad ſacerdotem eccleſiæ. Publicorum tibi mœnium ius commiſſum eſt, non ſacrorum. Iterum dicitur mandaſſe; Debeo, & ego unam baſilicam habere. Reſpondi: Non ſibi licet illam habere.] hæc ſanctus Ambroſius ad Valentinianum orthodoxum, & bene Catholicum Imperatorem, matris Iuſtinę tamen inſtantia cauſam agentem Arrianorum, qui eo, quod vi ſibi vnam eccleſiam vendicare tentauit, licet dimiſerit: cito citius expertus eſt, quod Sanctus fuerat comminatus, ut tyranni gladijs confoſſus deſierit imperare. Quod S. Ambroſius in Occidente, id ipſum præſtitit

[a] Ambr. epiſt. 33.

[b] Matt. 22.

ſtitit ſanctus Ioannes [a] Chryſoſtomus in Oriente. Cum Gaina tyrannus peteret dari Conſtantinopoli eccleſiam unam, & ad hanc concedendam Imperator inclinaretur Arcadius: reſtitit vtrique Chryſoſtomus, Imperatori ſcilicet, quod promitteret, quod ſub iure ſuo non eſſet repoſitum; & tyranno, quod male peteret, quod non eſſet Imperatoris.

[a] Theod. hiſt. lib. 5. c. 32.

Sed non ſolum id tanti profeſſi ſunt ſacerdotes, ſed etiam ipſi modeſtiſſimi Imperatores. Nam illa Occidentalis Imperij culmina Auguſtiſſima, æque ac robore militari potentia, ſimulq; doctrina rerũ ſacrarum conſpicua, Carolus, & Ludouicus, cum ferentur ſuper eccleſias nullum ſibi vendicandum eſſe dominium, vere legitimi laudati ſunt Imperatores, ut qui lege ſcripta profeſſi ſunt, non tantum in eccleſiarum conſtructione aliquod ius non eſſe cõceſſum Imperatoribus, ſed neque abſque Epiſcopi licentia domi ſuæ Oratorij conſtruendi habere aliquam facultatem, quod prope cognitum pragmatica ſanctione ita relinquere uoluere teſtatum, his verbis: [b] Placuit nobis, vt (ſicut ab Epiſcopis, & reliquis ſacerdotibus, ac Dei ſeruis admoniti fuimus) ne capellæ in noſtro palatio, uel alicubi ſine permiſſu Epiſcopi, in cuius eſt parochia, fiant.] Si igitur nec capellam vnam, & in ſuo palatio ædificandi abſque licentia Epiſcopi tanti Imperatores facultatem ſe habere teſtati ſunt; quomodo ædificandi eccleſias, & alia religioſa loca dandi licentiam, uel negandi, vos ita vobis arrogatis auctoritatem?

[b] Lib. 5. cap. 182.

Verum habetis vos, quo magnopere gloriemini, habetis quem oſtendatis veſtræ legis auctorem Nicephorum Phocam Conſtantinopolitanum Imperatorem, qui reperitur veſtræ ſimilem condidiſſe legem, quam ob eius turpitudinem oportuit promulgaſſe elegantioribus fucatam coloribus. Ac plane talem vos imitatos eſſe hominem, eſt ut ex hoc

magnopere erubeſcatis, vtpote monſtruoſum, fœdum, tam Græcorum, quam Latinorum hiſtoricorum, & Luitprandi Epiſcopi Cremonenſis apud eũ legatione perfuncti ſtylo exagitatum, & ad ſummam turpitudinem denigratum, atque infamiſſime deformatum. Huius Imperatoris, inquam, de his conſtitutio extat, ſed decurtata apud Theodorum Balſamonem, integra uero in codice Iuris Grecorum libro ſecundo Nouellarum conſtitutionum Imperatorum, quam ob nimiam, deformem, & execrabilem prolixitatem hic deſcribere prætermiſimus; conſulat ipſe Lector, ſi libet, eximiæ turpitudinis monimentum, ſed e Græcorum fontibus per uos tamquam a Solone atque Lycurgo depromptum: quam quidem tot coloratam fucis ſanctionem quis ipſo primo eius intuitu, meretricio deceptus ornatu, contemnendam eſſe putarit? Sed mala quæ ſecum plurima vexit, prudentiorem ſucceſſorem reddidit Imperatorem. Vtpote quæ primum quidem auctori ſuo pepererit clades immenſas, parauerit Imperium funeſtiſſimum, & tandem eidem attulerit mortem acerbiſſimam. Sed nec finis malorum in nece promulgatoris, verum quamdiu ſanctio illa non ſancta, ſed impia viguit (quod fuit ſpacium annorum vigintitrium) vigens iugiter ipſa fuerit peſtis totius Imperij. quod diſertis verbis teſtatus eſt, qui eam abrogauit Baſilius iunior Imperator, cuius conſtitutio a Theodoro Balſamone ſic breuiter recitatur:

Diuinitus conſtituta maieſtas noſtra, cum & a monachis, quorum teſtata pietas ac virtus eſt, & ab alijs multis cognouerit, legem a domino Nicephoro vſurpatore Imperij de eccleſijs Dei, religioſiſque domibus latam cum præſentium malorum, tum vniuerſalis huius ſubuerſionis atque confuſionis cauſam, & radicem extitiſſe, uelut non ad iniuriam, contumeliamque dumtaxat eccleſiarum,

& reli-

& religioſarum domuum, ſed ipſius quoque Dei conditam: cumque adeo re ipſa ſic comparatum id eſſe compererit (nam ex quo lex iſta robur habuit, nihil boni penitus in hodiernum vſque diem ætatis noſtræ contigit, ſed potius e contrario nullum omnino genus calamitatis intermiſit) ſtatuit per religioſam hanc auream bullam, cui ſubſcripſit, legem illam prius latam ab hoc præſenti die ceſſare debere, ac deinceps irritam, nulliusque momenti manere: conditis ante ipſam legibus, tam de eccleſijs Dei, quam religioſis domibus uim, & robur ſuum obtinentibus, quas & illuſtris auus maieſtatis noſtræ, & pater eiuſdem, & abauus optime ac religioſiſſime promulgarunt. Vtque ſancta, & immutabilis eſſet hæc conſtitutio: propria manu ſubnotatam, aureo quoque ſigillo ſubſignari iuſſimus menſe Aprilis, die quarta, Indictione prima, anno ab origine mundi ſex milleſimo quadringenteſimo nonageſimoſexto.] eſt annus Salutis nongenteſimus octogeſimusſeptimus. Audiſtis, maioris fuiſſe auctoritatis apud Imperatorem Baſilium aliquot monachos petentes ab eo legis ſacrilegæ abrogationem, quam apud vos ſummam dignitatem tanti Pontificis, id ſæpius litteris rogantis, & comminationibus poſtulantis? Toleraturus ergo ne ipſe erat id genus legis veſtræ, quæ etſi non aliunde, ex ſui antiqua origine magnam ſecum afferret infamiam: quam etiam ut omnium malorum fontem ſucceſſor pius Imperator obſtruxit?

Vultis, & de his in Occidentalibus oris exemplũ audire lugubre, hiſtoriam audire tetram, quanta ſecum attulit damna vna edita ab Imperatore ſanctio aduerſaria eccleſiaſticæ libertati? Audite breuiter, quæ malorum atrocitate longiori ambitu circumducenda eſſet oratio. Valentinianus a eius nominis nouiſſimus Imperator, anno Redemptoris quadringenteſimo quinquageſimoſe-cundo,

a Nouel. Valẽt. tit. 12. de Epiſcop. iudicio 10.

cundo, vbi poſt proſtratum anno ſuperiori in Gallijs Attilam, legem illam ignominioſiſſimam tulit, qua eccleſiaſticum tribunal penitus tolleretur; mox ſecūdum illud Danielis: a Datum eſt illi robur propter peccata,] eiuſdem Attilæ exciſa potentia adeo rurſum viruit & refloruit, vt eodem anno exciderit Aquileiam, aliaſque Galliæ Ciſalpinæ nobiliſſimas ciuitates attriuerit, & niſi obicem paſſus eſſet Romanum Pontificem ſanctum Leonem, eius ſemel accenſa flamma vniuerſa Italia conflagraſſet. Ita plane euidenti fuit demonſtratum exemplo, nihil aliud fuiſſe, præſcripſiſſe Imperatorem leges cōtra eccleſiaſtica iura, quam hoſtes erigere iam bello proſtratos in exterminiū totius Imperij, quod paulo ante fuerat victorijs clariſſimis illuſtratum. Nam & poſt eamdem latam legem, alijs & his maioribus fuit cladibus labefactatum, Vrbe ipſa a Genſerico capta, nec deſiere mala, quouſque peſſima illa, fons malorum omnium, lex permanſit. Audiſtis quæ Oriens, quæ & Occidens clament de ſanctionibus aduerſus Eccleſiæ iura editis, tunc nimitum ruere Imperium, cum ipſæ vigeant. Et vos qui ex Aquileiæ cineribus orti eſtis, cauete ne ex eadem cauſa in cineres reuertamini.

a Dan. 8.

Iam tranſeamus ad aliam legem per vos male ſancitam de non relinquendis eccleſijs, vel perſonis eccleſiaſticis bonis immobilibus abſque Senatus veſtri licentia, cuius cauſa etiam commeruiſtis excommunicatione percelli. Ita plane vos eſtis in ijs ſecuti eumdem execrandum Nicephorum Imperatorē, in cuius conſtitutione verba iſta legiſtis: Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos, nec agros, nec loca, monaſterijs, aut gerocomijs, aut xenonibus quomodocunque tranſmittere, adeoq. nec alicui metropoli, vel Epiſcopatui &c.] quam legem vt Imperio damnoſiſſimam, vt audiſtis, Baſilius Imperator ſumma deteſtatione penitus abrogauit. Cuius vel tantum originem oſtendiſſe, confutaſſe eſt,

& ab-

& abrogationem appoſuiſſe, eſt expoſuiſſe palam opprobrio. At ſcimus pariter, & antiquitus vetitum legibus Imperatorem, ne quid caperent clerici teſtamento viduarum. Reperitur enim a Valentinianus vna cum Valente & Gratiano Imperatoribus ſanxiſſe eiuſmodi legem, ſed tamen non ſine Damaſi Papæ conniuentia, ad cohibendum ſcandalum & auaritiam clericorum, per ſanctum b Hieronymum ſçpe declamatam, & per ſanctum Ambroſium c deploratam. Sed eam d Marcianus Imperator ampliſſime reuocauit, cum capta Vrbs eſſet a Vandalis, quaſi ob iniquas leges Imperatorum tanta clades ab irato numine inferretur. Illud demum ſic habeto (ne in his diutius immoremur) nullam hactenus promulgatam fuiſſe legem, eamque publicis tabulis indictam ad communem populi vſum, quæ contra iura Eccleſiæ eſſet, quin fuerit cōtrarijs legibus abrogata. Stabunt ne veſtræ? cum ſcriptum ſit: e Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus, eradicabitur?] minime gentium. Vel ſtare non poterunt quæ ædificatæ ſunt ſupra f petram leges eccleſiaſticæ, ſuper verbum Domini, ipſo cœlo etiam firmiores? ſiquidem ſcriptum eſt: g Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non præteribunt?] Stabunt, ſtabunt, inquam, h verbo Domini conſolidatæ, eo quod nec portæ inferi præualebunt aduerſus eas. Porro per inferi portas interpretati ſunt plures ſanctorum Patrum, potentiam ſæcularem Principum iniquorum.

a Lib. 2. de epiſt. & cler. cod. Theod.
b Hier. ep. 2. 3. 22.
c Amb. ep. 31. 32. ſer. 7
d Marcia. Nouell. ti. 5.
e Matth. 15.
f Luc. 6.
g Matth. 24.
h Ibid. 16.

His pro litteris Apoſtolicis præmiſſis, iā veſtras, atque primum illas ad eccleſiarum Præſules a Duce datas inſpiciamus. Quis exiſtimare potuiſſet, tantū Ducem tot tantorumque beneficiorum recens a Sede Apoſtolica perceptorum adeo profunda teneri potuiſſe obliuione; quorum ſaltem vinculis contineri in officio debuiſſet, ne adeo ab ipſa pertinaciter reſiliret? Recens memoria eſt, cum vobis oppreſſis tyrannide Ottomannica, iacturam paſſis inſulæ

ſulę Cypri, amiſſuris proxime Cretam, inhiante tyranno ad extremã veſtri dominij euerſionem: Sedis Apoſtolicæ Præſul ſanctiſſimus Pius V. ſacro fœdere ſumma potentia in ſumma difficultate diuinitus concinnato, adeo admirandæ victoriæ fuerit auctor, & retinendę libertatis adiutor. Cuius erga vos adeo ingentis impenſæ beneficentiæ, & munificæ largitatis tranſierunt onera ad ſucceſſores, relicta adeo Eccleſia obærata, vt ætis alieni diſſoluendi reliqua nulla ſit ſpes, oppignoratis redditibus eccleſiarum. Cuius beneficij ſi memores, ſi grati (quod & Ethnici faciunt) fuiſſetis, quæque grauiſſima ab eadem ſancta Sede vobis impoſita perpeti potius, quam ab ea auerſione ſchiſmatica ſcindi debuiſſetis. Audite quæ uos immenſe redarguat uere ſummo Principe digna ipſo Carolo Magno ſententia, vna cum alijs ſacris legibus promulgata: In memoriam. [a] inquit, Beati Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam, & Apoſtolicam Sedem, vt quę nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitas. Et licet uix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur iugum; tamen feramus, & pia deuotione toleremus.] hæc ipſe.

a Diſt. 19. cap. 3.

Dux autem ueſter, quod ad ſalutem, non ad interitum promulgatum eſt in uos de illata excommunicatione decretum, nulla ſuæ ſalutis, vel ſuorum habita ratione, mox contumaciæ plenas, contemptu refertas eas ad Præſules litteras dedit, quarum ſola memoria veſtra poſteritas ſit ſuffundenda pudore. Sed quid erit? iuxta Sapientem: Id quod fuit: [b] Quod & ita ſcriptum legitur in ſacris oraculis: Sedes Ducum ſuperborum deſtruxit Deus, & ſedere fecit mites pro eis: Radices gentium ſuperbarum areſecit Deus, & plantauit mites pro eis ex ipſis gentibus.] Quod fecit, facturus eſt ſemper Deus, apud quem nulla eſt acceptio perſonarum, vt

b Eccl. 10.

par pari feriat vindicta delictum, niſi vinces Deum pœnitentia intercedat. Ad quam capeſſendam, vt vos adeo reſilientes reddamus procliuiores, prouocandum eſt ad maiorum exempla, quibus innoteſcat, quantopere minorum quoque Epiſcoporum ſint reueriti ſummi Duces vtcumque latas excommunicationis ſententias. Tempore Honorij Imperatoris Bonifacius Comes, dux totius exercitus tantæ erat auctoritatis, vt eius tãtum nutu vniuerſum Imperium contremiſceret. Cum eſſet in Africa, atque Hippone ſceleſtiſſimum hominem confugientem ad eccleſiam e liminibus raptum detruſiſſet in carcerem: ſanctus a Auguſtinus hæc audiens ad ipſum perbreues mox has litteras dedit, quibus abſque aliqua citatione, vel commonitione præmiſſa, ſententiam excommunicationis intorſit:

a Auguſt. epiſt. 6. in Appen.

Miror quomodo tam ſubito ſidei murum aries ruperit inimici. Noui enim qua religione ſemper ſis Eccleſiam Dei ueneratus. Quo inſtigante, frater, hominem de eccleſia rapuiſti? Tuus ſi de tuo amico forte præſumeret fugitiuus, poſſet procul dubio interceſſoris cauſa veniam promereri. Ergo ſi amicus intenditur, cur Deus offenditur? Sed ſi de poteſtate preſumitur, Nabuchodonoſor Regem intende, qui cauſa ſuperbiæ in bouem eſt ex homine commutatus. Non vt confundam te, hæc ſcribo, ſed vt filium meum chariſſimum moneo. Eccleſiæ igitur illæſum reuoca, quem ut irreligioſiſſimum rapuiſti. Oblatio vero domus tuæ à clericis ne ſuſcipiatur, indixi, communionemque tibi interdico, donec peracta pro auſibus uel errore a me definita tibimet pœnitentia, & tempore condonato pro hoc facto corde contrito, & humiliato dignum offeras ſacrificium Deo.] hæc ad Bonifacium Comitem Auguſtinus, erectus ad vltionem ſceleris vigore ſacerdotali. Quid ad hæc reſpondiſſe putas tantum Comitem, ducem exercitus, ſic ab Auguſtino flagris cenſuræ eccleſiaſticæ verberatum? Audi red-

ditam

ditam ad eum epiſtolam his ipſis verbis.

Humilis ſaluto, quod primum eſt. Suſcepi autem tremens ſanctitatis tuæ verba verberibus plena. Scio quod veniæ præparatur, qui ab Auguſtino perfectiſſimo ſacerdote corripitur: nec debet Epiſcopo denegare quod voluntas facit aut caſus. Ipſe enim ſibi denegat curam, qui ſuam medico non publicat cauſam. Hominem ergo, pijſſime Pater, e liminibus eccleſię raptum tuis ſanctis aſpectibus iuſſio mea, furorque ſubduxit. Alieno non ſunt facta iſta conſilio, Dei & Sanctorum eius regimine viuo. Illum itaque virum morte digniſſimum, quem (vt dixi) meus de eccleſiæ foribus furor abſtraxit, vitæ tuis iuſſionibus donamus illæſum. Agnoſco culpas, indignæ meæ lacrymæ iungantur tuis fletibus iuſtis, quo poſſit hæc nota, nigro inſcripta titione, deleri. Eccleſiæ mihi introitus non negetur: illic ſpero veniam, vbi admiſi culpam. Oblatio vero domus meæ (vt tua ſanctitas iuſſit) ad cœleſtis Regis menſam eius manibus offeretur.] hæc Bonifacius, deferens in omnibus ſacerdoti; ſicut & Stylico ſancto Ambroſio, æque peteti reddi ſibi delinquentem ab altari euulſum Creſconiũ, qui timore percitus ob vindictam militibus diuinitus illatam, qui ſuo iuſſu ſacrilegium perpetrarant, per multos dies per pœnitentiam (vt a Paulinus ait) eidem ſancto Epiſcopo ſatisfaciendum curauit. Addimus his & tertium exemplum de Andronico Præſide Pentapolis in Ægypto, qui eo quod ſuum edictum conuicijs plenum in eccleſia ſuſpendiſſet, a Synneſio Ptolemaidis Epiſcopo, collecta ibi Synodo, nulla præuia citatione commonitus, terribili anathematis ſententia perculſus & magiſtratu abdicatus, magnæ animi ſubmiſſione pœnitentia præuia admitti ab Eccleſia, a qua excluſus fuerat, multum rogauit. hæcq. cum Arcadius imperaret in Oriente.

a Paul. in vita S. Ambroſ.

At quid ex plurimis paucos memorem clariſſimos præfectos prouinciarum, cum & ipſi Imperatores

tores & Reges magnam inde ſibi gloriam compararunt, quod a pontificibus perculſi ſententia anathematis, haud contumaces ſunt eiſdem aduerſati, ſed obſequentes eorum mandatis, vt ex qua pulſi erant, in eccleſiam admitterentur, nihil prætermiſerunt humilitatis officij, atque pœnitentiæ impoſitæ diſciplinæ; vt qui primus inter eos initiatus eſt Chriſtiana religione a Philippus Auguſtus, Theodoſius Imperator, & poſt alios multos, quos breuitatis cauſa prætermittimus recenſere, qui apud vos veniam ab Alexandro Papa humili obſequio promeruit Fridericus. vnde ſummam peperit ſibi laudem, & conciliauit honorem. Sicut e contra illi ingentem contraxerunt infamiam, & ignominioſum adepti ſunt nomen ſchiſmaticum, aut hæreticum, qui contra ſtimulum calcitrantes, reluctati ſunt diſciplinæ, exulantes ab Eccleſia, redditi etiam cœleſtis gloriæ exhæredes, excuſantes excuſationes in peccatis, & reijcientes culpam in Pontificis auſteritatem: vt feciſſe reperitur, & ſuis ipſe Dux veſter teſtatus eſt litteris.

a Euſebiſt. lib. 6. c. 27.

Quibus quidem primum de S.D.N. vehementer expoſtulans quæritur, quod miſſus ad eum a ſe Legatus ipſius aures reperijſſet occluſas. At quid? Num quia exauditus non eſt, auditus non fuit? Hoc certe nemo negarit, cum alioquin nec audiri meruerit, qui non obediturus aduenerat, ſed contradicturus Pontifici, vt exitus declarauit, ſecundum illud Oſee: b Vnuſquiſque non iudicet, & non arguatur vir: populus enim tuus ſicut hi, qui contradicunt ſacerdoti,] profundum id malorum eſſe ſignificans, cum non obeditur, ſed contradicitur ſacerdoti. vbi in eamdem ſententiam ſanctus Hieronimus: c Nunc quia in ſceleribus perſeuerant, & impudenti Deum fronte contemnunt, audiunt: Nō eſt neceſſe, vt veniatis ad iudicium, vt in veſtris flagitijs arguamini; quia tantæ eſtis impudentiæ, vt nec conuicti quidem pudorem habeatis & verecundiam.]

b Oſee 4.

c Hier. in Oſe. c. 4.

diam.] hæc & alia ſanctus Hieronym. Secundũ iſta & a Nicolaus ſanctiſſimus Pontifex prohibuit Lotharium Regem venire Romam ad dicendam cauſam, vt quod non mereretur audiri, qui hactenus ſæpe monitus, mandatis pontificijs obedire contempſiſſet, licet promiſiſſet ſæpius, ſe omnibus præceptis pontificijs pariturum. Nam in epiſtola ipſius b Nicolai ad Ludouicum, & Carolum Francorum Reges hæc poſt multa: Ipſe quidem Lotharius nobis, & vobis per Imperiales Legatos mandauit, quod Romam vellet venire. Cui interdiximus, & omnino interdicimus, vt iter talis, qualis nũc eſt, non arripiat, eo quod S. R. E. talem reſpuat, & contemnat, & in hoc perſeueret, quod late in toto diffuſum eſt orbe.] quod ſcilicet vxore abiecta, pellicem introduxit. At quid æquius videri poſſet, quam ſi Rex reus ſuam præſentiam iudici exhiberet? Sed quia admonitionibus pontificijs non obtemperaſſet: reijcitur, vt indignus, qui ſe conferat audiendus ad Apoſtolicum thronum. ſubdit demũ: Quod ſi, inquit, cõtra propoſitũ noſtrum forte præſumpſerit venire Romam: minime cum qua cupit honeſtate vel hic ſuſcipietur, vel hinc profecto regredietur.] Quid igitur expoſtulat Dux miſſum a ſe Legatum occluſas reperiſſe Pontificis aures, cum ob ſpretas tot antea præcedentes admonitiones eiuſdẽ ſummi Pontificis, nec ipſe Dux, exemplo Lotharij Regis, admitti debuiſſet in Vrbem, ne dũ ad ipſius Pontificis audientiam? Ita quidem, ſi tanti prædeceſſoris exemplo ſanctitate atque ſcientia eminentiſſimi res tractãda fuiſſet: ut nihil ſit penitus, quod quæri poſſitis, etiã ſi Legatus, veſter nullatenus fuiſſet auditus. Vel ſi agendum fuiſſet exemplo Alexãdri Tertij Romani Pontificis, qui Legatos Regis Angliæ miſſos, excuſaturos Regem ipſum, quod mandatum non dediſſet de inferenda nece ſancto Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo (quod reuera non fecerat) negatus eſt tamẽ illis ab ipſo Papa auditus,

a Nicol. epiſt. 27. & 55.

b Idem epiſt. 9.

ditus,

ditus, quouſque iuratoria cautione adhibita ex parte Regis promiſiſſent, Regem ipſum omni obſeruantia, & obedientia ſubiturum iudicium in omnibus Apoſtolicæ Sedis, eiuſdemque in omnibus ſententiæ pariturum. Qua ratione neque veſter Legatus admitti debuiſſet ad audientiam, quem ſciret Pontifex non ad parendum, & iurandum obedientiam, ſed ad refragandum, & cõtradicendum a vobis miſſum fuiſſe.

Quoniam vero peculiare eſt malis Principibus, qui Apoſtolicæ Sedis iudicium uitare conantur, aliquid excipere, quo vel ſaltem contemptu pariant iudicanti, vt illud maxime, quod nimia celeritate prçcipitauerit ſententiam, potius quam ex præſcripto canonum ſeruato ordine iudiciario, tulerit. Fuit olim iſta querela Michaelis Imperatoris aduerſus eumdem, de quo ſupra, Nicolaum Pontificem; qui redarguens ipſum oſtendit, ſatis eſſe, abſque aliquo ſeruato iuris ordine ſummo Pontifici, ſi quomodocumque rem compertam habuerit, & quomodolibet delinquentes Principes commonuerit; & ſi non parerent, abſque alio ordine iudiciario in contemptores vel contumaces excommunicationis ſententiam ferat: idque factitari ſolitum ab ipſis, ſi quid aduerſus Principes emerſerit contentionis. Adeo ut nulla poſſit legitima eſſe querela aduerſus S. D. N. Paulum Quintum, qui in eos commonendo multus fuerit, & nihil omnino profecerit. His itaque dilutis obiectionibus, iam quæ poſt hæc in iiſdem Ducis litteris ad Præſules ſubijciantur, videamus.

Sunt plane huiuſmodi, quod ab exordio naſcentis Eccleſiæ ab his, qui ſe Catholicos profiterentur, contumaciores eſſe datas nullus inueniet. quippe quæ acerbiſſimo ſint refertæ contemptu. Sed quæ in execrabiles contemptores Paulus a Apoſtolus ingerat, & uos pertingant, audite: Videte, inquit, ne ſuperueniat vobis quod dictum eſt in Prophetis: a Act. 13.

Videte contemptores,& admiramini, & diſperdimini, quia opus operor ego in diebus veſtris, opus quod non credetis,ſi quis narrauerit vobis.] Nempe quod definetis eſſe quod eſtis, dum male quæritis eſſe ſuper Eccleſiam, quod efficere non poteſtis. De uobis namque eadem pertractantibus illud diuinitus ſcriptum oraculum eſſe ſciatis: Qui [a] habitat in cęlis irridebit eos,& Dominus ſubſannabit eos.] hi namq;, vti vos,aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius, nempe præſidentes ipſis ſacerdotes illa dicebant: Dirumpamus vincula eorum,& proijciamus a nobis iugum ipſorum.]

a Pſal. 2.

Quid aduerſus ſummum ſacerdotem ſibi arrogat quiſque quantumlibet ſummus Princeps? Etenim cum reuera laicus tantum ſit, ouis eſt ex grege Petri,ſeu potius ouis fœtus. Siquidem quod Chriſtus dixit [b] ad Petrum: Paſce oues, paſce agnos: per oues rectores eccleſiarum interpretati ſunt Patres, per agnos ex eis in Chriſto genitos reliquos Chriſtianos. Audi compellantem te [c] (quiſquis es tranſgrediens terminos tuos) Apoſtolum Paulum, & dominium tuum iuſtis limitibus adeo coarctantem,vt extra eos qui ſunt tibi ſubditi, nullam in reliquis te habere ſentias poteſtatem, vt eos iudices. Tu quis es,inquit,qui iudicas alienum ſeruum?domino ſuo ſtat,aut cadit.] Si alieni ſerui abripitur tibi Apoſtolica denuntiatione iudicium: quomodo præſumere poteris alterius fori non tibi ſubiectum ſaltem iudicare clericulum? quomodo diaconum, vel ſacerdotem? quomodo Epiſcopum?& (quod horrēdum dictu) quomodo tua ſententia condemnabis, & nō horreſces Archiepiſcoporum, vel Patriarcharum ſententias iudicare; ac denique ([d] quod & monſtrū atque portentum Luciferi eſt) dices: In cęlum conſcendam,ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum,iudicabo iudicia Chriſti Vicarij, latas ab ipſo ſententias nullas eſſe propria denuntians auctoritate defi niam; quod & feciſti. Sed ſic eleuatus certū caſum

b Ioan.21.
c Rom.14.
d Iſa. 14.

expa-

expaueſce, qui ſubditur: Verumtamē ad infernum detraheris, in profundum laci,] adeo ut magno te ſcias periculo, ſicut magno piaculo diuina tentaſſe, tribunalq; illud diuinitus conſtitutum ſuper cęlum exaltatum, eius retractando ſententiam peruaſiſſe. Sed audi te abſterrentem Apoſtolum: [a] Neſcitis, quia Angelos iudicabimus: quanto magis ſęcularia?] Venerandū quod eſt Angelis, quomodo Principibus non reuerendum, quod contempſiſti tribunal, & contumelijs affeciſti? Danielis [b] thronum circumſtabant Angeli vindices: Petri Cathedram deſeret cuſtodia Angelorum vlciſcentium quidquid peccatur in eam?

a 1. Cor. 6.

b Dan. 13.

Sed nulla grauior pęna peccati ipſo peccato, quo & nullum grauius impietate, quam parit contemptus, & alit. Nam audi ſanctum martyrem [c] Cyprianum, vbi redarguit diaconum contemnentem Epiſcopum: Hæc ſunt, inquit, initia hæreticorum, ortus atque conatus ſchiſmaticorū, male cogitātium, ut ſibi placeant, vt præpoſitum ſuperbo tumore cōtemnant. Sic de Eccleſia reciditur, ſic altare profanum foris collocatur, ſic contra pacem Chriſti, & ordinationem, atque unitatem Dei rebellatur.] porta igitur eſt hæc, quam aperit falſa iuſtitia, ex qua progreſſus patet in hæreſes ex contemptu, de quo alibi: [d] Inde enim ſchiſmata, & hęreſes obortę ſunt, & oriuntur, dum Epiſcopus, qui vnus eſt, & eccleſię præeſt, ſuperba quorumdam præſumptione cōtemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, indignus hominibus iudicatur. Quis enim hic eſt ſuperbiæ tumor, quæ arrogantia animi? &c.]

c Cypriā. epiſt. 65.

d Idem. epiſt. 69.

Sed quantum te deſerat, & procul abhorreat iuſtitia quam præſumis, vt omnes intelligāt, quæ ſunt abs te poſita cōtra ſententiam Apoſtolicæ Sedis, hic reddamus: Ais in primis, contra omnem rationis formam litteras Apoſtolicas eſſe conceptas, & aduerſus id quod diuina Scriptura, Patrum doctrina, & ſacri canones docent eſſe conſcriptas. Sentētiam

vero excommunicationis ijſdem Apoſtolicis litteris promulgatam,non ſolum iniuſtam eſſe, & indebitam,ſed etiam nullam , nulliuſque momenti illegitime fulminatam,nullo iuris ordine ſeruato.] iſta leguntur in illis totidem verbis expreſſa. ſed ſingula percurramus. Contra omnem rationis formam, & ſcita ſacrarum legū litteras aduerſus vos ab Apoſtolica Sede datas affirmas. Hic cogimur inuiti in memoriam reuocare,quæ per vos , & veſtros miniſtros perperam perpetrata,diu multumque diſſimulata ſunt ab Apoſtolica Sede;deplorata tamen ſemper,dum nulla penitus emendatio ſequeretur: quę, ſi ex ſacrorum præſcripto canonum res agendæ fuiſſent, guttas pluuiæ fulmina anathematis ſuperaſſent. Quot vidimus Romæ miſeros exulantes Epiſcopos,vobis ſubditis ciuitatibus præfectos , dira perſecutione vexatos,cum obrutam reuocare in lucem tentarent eccleſiaſticam libertatem? Quot clericorum inferioris ordinis perlatæ ſunt iugiter querelæ,de foro eccleſiaſtico intercepto,& expilatis bonis eccleſiarum , ſublatis iuribus, inuaſis eccleſijs , uiolato ſacro aſylo frequenter ? Qui annuntiatus frequentior Apoſtolicarum litterarum cōtemptus, ipſius vero in primis Bullæ in Cœna Domini promulgari ſolitæ violatio, & cum violatione deſpectio? Prætermittimus verba contumelioſa, falſa dicteria,arguta ſcommata,irriſiones,& inuectiuas, quibus iugiter exagitare conſueuerunt veſtri S.R.E. Clerum,iſthæc iugiter perpeti aſſuetum,non parcentes ei,qui Chriſti loco,ipſius voluntate, primarium thronum obtinet,ſummo Pontifici: vt pudeat nos iſta referre, quæ uos inferre delectet. Hæc & alia id genus plurima ſæpe ingeſta, & audita frequenter ſunt pacificè, & æquo animo adeo tolerata a prædeceſſoribus clementiſſimis,vt ipſis iam ſua ipſorum patientia verteretur opprobrio , cum a nonnullis aduerſus eos zelo Dei æſtuantibus illud
a Marc. 14. Dominicum iactaretur: [a] Simon dormis? Attamen

paſſi

paſſi ſunt potius inſimulari torporis, quam pericli-
tari in Sede Apoſtolica tolerantiam: expectans
cum a Apoſtolo, ſi quando daret vobis Deus pœni- a 2.Tim.
tentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipi- 2.
ſcentiam a laqueis diaboli.] Vbi uero cognitum
eſt etiam firmitate legum per vos veſtra obfirma-
ta eſſe peccata: haud amplius tolerantiæ tempus
viſum eſt, ſed diuiſionis, & combuſtionis, dicen-
te meſſoribus patrefamilias illud Euangelicum: b b Matt.13.
Colligite zizania, & alligate ea in faſciculos ad
comburendum]

Hic perpendite, an contra omnem rationis formam (quod obtenditis) diuinamque Scripturam, ac doctrinam Patrum, & ſacros canones cuſtos ſacrarum legum Romanus Pontifex, poſt diu diſſimulatum patientiæ ſomnum, tandem vindex euigilauerit: cum eidem omnes militent rationes, diuina aſpirent oracula, Patres faueant, conſentiant ſacri canones, quorum uos omnium contemptores, omni deſtituti ſacrarum legum præſidio, in illud abſurdum impegiſtis, dixerim, & monſtruoſum, utpote hactenus a Catholicis intentatũ, a ſchiſmaticis tantummodo, & ab hæreticis vſurpatum, vt laici cum ſitis (quod neque ſibi Epiſcopi in Concilijs arrogarunt) pronuntiare audeatis, ipſam in uos promulgatam excommunicationis ſententiam a ſummo Pontifice eſſe iniuſtam, indebitam, nulliuſque momenti, atque illegitimam, vtpote (quod ſubijcitis) nullo ſeruato iuris ordine latam. Vnde tanta vobis auctoritas, vt iudicetis Iudicem uniuerſorum, quem nullum hactenus Concilium legitime congregatum auſum eſt iudicare, cum ab eo omnia œcumenica Concilia accepere auctoritatem, ut abſque eius ſententia ipſa nec œcumenica dici, aut indici potuerint; nec in eis ſanciti canones alicuius fuerint firmitatis, in quibus, & frequenter ſit conclamatum: Prima Sedes a nemine iudicatur: & Pontifici dictum: Tua te ſententia purga;

vel damna?] Iſta cum fuerint hactenus ſumma religione cuſtodita: quomodo laici hominis ſententia labefactantur, ac penitus infringuntur?

a Iſa. 37. b 4. Reg. 19. 2. Para. 32. Quis audiens iſta, non cum [a] Ezechia mox illud exclamet: Blaſphemiæ dies hęc?] & ſicut ille [b] Rabſacis litteras impias attulit in templum, & expandit eas coram Domino: ita quicumque fidelis, in cuius manus eædem ipſius Ducis litteræ contumaces atque proteruæ peruenerint; legeritq; horrēdas blaſphemias effuſas in contumeliam Apoſtolicę Sedis, & contemptum eius, qui in ea a Chriſto per ſpiritū Sanctum magno miraculo poſitus ſedet Petri ſucceſſor, Chriſti Vicarius Paulus V. inferat eas in baſilicā Petri, admoueat Confeſſioni ipſius, ibidemq; expandens eas, illatam tantam contumeliam eius Cathedræ clamet, & deploret iniurias, ipſumq; inuocet ſuę ipſius, quam a Chriſto regendam accepit, Eccleſiæ defenſorem? vltores inſuper appellet ſanctiſſimos conditores canonum, & defenſores ipſorum Eccleſiæ Romanę Pontifices, & Sāctos omnes, in quorum omnium deſpectum præſumpta tanta abs te eſſe noſcuntur? Qui cum adeo contempſeris thronum, in quo habita ratione connexionis membrorum cum capite, ipſe Chriſtus inſedit: noueris ſummo damno tuo in petram impegiſſe; de qua primum ſit dictum in Pſalmo: [c] Abſorpti ſunt iuncti petræ Iudices eorum.] & a Domino de eadē: [d] Qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur; ſuper quem vero ceciderit, conteret eum,] ea nimirū confractione atq; contritione, de qua iam dixerat ibidē verbis illis apertiſſimis: *Auferetur a uobis Regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum eius.*] Petra autem ipſa, quouis impetu agitetur, verbo Domini confirmata, nullam ſit vmquam paſſura iacturam. Vera ne ſint iſta, periodus millenorum ac ſexcentorum annorum Chriſti regnantis edocet, qua innumeris impetita contrarijs petra iſta, ferro, & igne tentata ſæpiſſime, nullam ipſa ſenſerit, ſed

c Pſal. 140. d Matt. 21.

plu-

plurimam intulerit laceſſentibus læſionem.

Quomodo autem auſus es pronuntiare illegitimam, iniuſtam, ac dicere excommunicationem eſſe nullam, quæ auctoritate non caruerit pronuntiatis, cui nec alia neceſſaria defuerint ad actum legitimum conducentia: unde omnes iſtæ tuæ de nullitate exceptiones neceſſe ſit euaneſcere? cum inducatur pariter neceſſario ex præmiſſis, nullo pacto dici poſſe eamdem eſſe ſententiam excommunicationis nullam uel iniuſtam, ſed omnibus eſſe conſentientẽ Eccleſiæ iuribus, & exemplis: quam neque indebitam (ut inique aſſeris) illegitimamve (vt male infers) aut nullius eſſe momenti (vt manifeſtiſſime erras) aſſerere quiſquam poterit, niſi cui Fides Catholica male oleat, & ſit Primatus ipſe Petri contemptui, exiſtimetq; cum hæreticis recentioribus, Romanæ Eccleſiæ priuilegia non eſſe a Chriſto, ſed ab Imperatoribus, cum Patres, & ſanctiſſimi Martyres, [a] Irenæus, & [b] Cyprianus, qui [c] Fabiani locum, Petri locum appellat, [d] Optatus Milleuitanus, ſanctus [e] Hieronymus, ſanctus [f] Auguſtinus, Fulgentius, ſanctus [g] Leo Magnus, Gelaſius, [h] Ioannes Papa, & martyr in epiſtola ad Iuſtinianum, Vigilius ad eumdem, [i] Gregorius Magnus, & deniq; omnes, quorum faſtidio eſt immenſum numerum recenſere, omnes inquam tam Occidentales, quam Orientales confeſſi ſint Patres, auctoritatem a Chriſto acceptam ad Romanos Pontifices per Petrũ eſſe tráſfuſam: eorumdemq; omnium vna eademq; ſit ſententia, Primatum Romanæ Eccleſiæ per Petrum a Chriſto deſcendere. Vnde omnes ſemper negarint ipſi Romani Pontifices, præſertim vero Gelaſius, Bonifacius, Nicolaus, & alij poſteriores, neque per Synodos, neque per Imperatores Romanam Eccleſiam eſſe, quod eſt, caput omnium eccleſiarum, & ſuper omnes auctoritate pollientem; ſed tantũ Chriſti promiſſione, quod & omnes ſunt profeſſi ſucceſſores ipſius, ac denique omnes, quotquot nomen

a Iren. lib. 3. cap. 1.
b Cyprian. de unit. Eccl.
c Idẽ epiſt. 52.
d Optat. cõtra Par. lib. 2.
e Hier. ep. 57. 58. 85.
f Auguſt. ep. 165. & cõtr. epiſt. Mar. ca. 4. & contr. partes Donati.
g Leo ep. 455. 89. & in homilijs frequẽter.
h 1. 8. de ſum. Trin. & Fide Cath.
i Gregor. Mag. li. 4. epiſt. 32.

Catholicum meruerunt: ut iſta negaſſe, ſit omnino ab Eccleſia Catholica exulaſſe,&cum hæreticis Nouatoribus collegiſſe; quorum mentis obtuſæ argumenta repereris abundanter in Annalibus Eccleſiaſticis confutata.

Chriſti igitur priuilegio roborato Petri Apoſtolatu, eadem promiſſione vniuerſa eiuſdem eſt roborata ſucceſſio, de qua ad Anaſtaſium Imperatorem Gelaſius poſt alia, de ijſdem digniſſime ſicut iuſtiſſime prædicata: Impeti, inquit, poſſunt humanis præſumptionibus quæ diuina ſunt iudicio conſtituta, vinci tamē quarumlibet poteſtate non poſſunt.] præfatus hæc antea: Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus, & recte diuina tractantibus Fidelium conuenit corda ſubmitti: quāto potius Sedis illius Præſuli conſenſus eſt adhibendus, quem cunctis ſacerdotibus Diuinitas ſumma uoluit pręeminere?] Cuius deſpectus quanti ſit criminis, inde inferas, quod etiam minimorum Epiſcoporum, cenſuris eccleſiaſticis rem agentium contemptus, ſic afficit contemptores, ut indignos eos reddat ipſo nomine Chriſtiano. Nam accipe, quæ [a] Gregorius Magnus ait, quem & citat [b] Nicolaus Papa: Si uero ſunt, qui dicunt, quia compulſus quiſpiam neceſſitate, ſi anathematizatus fuerit, anathematis uinculo non tenetur: ipſi ſibi teſtes ſunt, quia Chriſtiani non ſunt, quia ligamenta ſanctæ Eccleſię varijs exiſtimant conatibus ſoluere &c.] Quod ſi obtentus neceſſitatis nec ſufficit, vt quis inualidam, vel nullam fuiſſe excommunicationem dicere poſſit, quo eam contemnat: vtique multo minus ſi iniuſta fuerit, ſponte ſua contemnere aliquis debet.

[a] Greg. li. 9. epiſt. 39. prope fin.
[b] Nic. ep. 9.

Eſt plane vulgata illa Scriptorum omnium recepta ſententia, excommunicationem ſiue iuſtam ſiue iniuſtam eſſe timendam, ac minime contemnendam: quod velut firmiſsimum axioma eccleſiaſtica cuſtodiuit antiquitas. Vt quod iā ab omnibus vbiq; & ſemper probari poſſit aſſertū, nulla prorſus ha-

benda

benda ſit ratio, ſi quiuis magni nominis homo his quid piam contrarium viſus ſit aſſeruiſſe: quem penitus contemnendum eſſe, his verbis docet a Vincẽtius Lirinẽſis magnæ exiſtimationis antiquus Theologus, dicens: Ille eſt verus, & germanus Catholicus, qui veritatem Dei, qui Eccleſiam, qui Chriſti Corpus diligit, qui diuinæ religioni, qui Catholicæ Fidei nihil præponit, non hominis cuiuſpiam auctoritatem, non amorem, nõn ingenium, non eloquentiam, ſed hæc omnia cuncta deſpiciens, & in Fide fixus, & ſtabilis permanens, quidquid vniuerſaliter antiquitus Eccleſiam Catholicam tenuiſſe cognouerit, id ſolum ſibi tenendum, credendumque decernit: quidquid vero ab aliquo deinceps uno præter omnes, vel contra omnes Sanctos nouũ, & inauditum ſubindici ſenſerit: id non ad religionem, ſed ad tentationem potius intelligat pertinere.]

a Vinc. Lirin. contra hæret. 25.

Via hæc regia, ambulandum per eam: declinans vero per contemptum ad dexteram, vel ſiniſtram, magnam ſibi, in quam incidat, foueam parat: Inobedientia enim pariens contemptum, reatum contrahit quouis alio grauiorem. ſiquidem diuina Scriptura teſtatur: b Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idolatriæ nolle acquieſcere.] Contra uero ſumma eſt laude digna ſimplicitas iuſti, qui timens culpam, vbi non eſt culpa, innocentiam integram ſeruat, & gratiam auget. Hinc laudatur pietas Theodoſij iunioris Auguſti, qui non iniuſtam tantum, ſed quæ nulla penitus erat, vtpote excommunicatio lata ab homine petulante, cuius nulla erat prorſus excommunicandi auctoritas, ita exhorruit, vt neque cibum ſumere vmquam ſuſtinuerit, quouſque ab eodem, a quo eiuſmodi nulla excommunicatio progreſſa eſſet, benedictionem conſequeretur. Sed audi breuem ipſam hiſtoriam memoria dignam, quam c Theodoretus recitat his verbis: Vir quidam excolens vitã monaſticam, animo paulo audaciore

b 1. Reg. 15.

c Theod. hiſt. lib. 5. cap. 37.

prædi-

præditus ad Imperatorem rei cuiuſdam petendæ gratia accedit. Quod cum ſæpius feciſſet, Imperatori eccleſiaſtica interdicit communione, vniculoq; Eccleſiæ ei iniecto decedit. Imperator autem fide cum primis excellens, ad palatium veniens, cum tẽpus inſtaret conuiuij, & omnes conuiuę adeſſent, dixit ſe non prius capturum cibum, quã Eccleſiæ vinculo ſolueretur. Proinde vnus ex familiariſſimis ad Epiſcopum mittit, vt poteſtatẽ faciat ei, qui ipſum ligauerat, uinculo ſoluendi. Cum autem Epiſcopus reſpondiſſet, non debere cuiuſque vinculum admittere, ſignificaſſetque eum ſolutum eſſe: non tamen ſolutione illa contentus fuit, donec ille, qui eum ligauerat; magno cum labore conquiſitus, communioni illum reſtituiſſet. huiuſmodi erat Imperatoris erga leges diuinas fides.] hactenus Theodoretus, & quidem factum repræſentans laude digniſſimum. ſiquidem totum impenſum eſt pietati, quidquid ex nimia ſcrupuloſitate videri poterat eſſe progreſſum. Odoratus eſt autem in ſacrificio Dominus odorem ſuauitatis qui pro ipſo aduerſus barbaros atque tyrannos pugnans, ipſi integrum atque floridum conſeruauit Imperium, atque feliciter propagauit. At iam, quod ad Ducis litteras ſpectat, ſatis.

Quod autem pertinet ad litteras Senatus, contra eamdem excommunicationem publice datas ad populum: quod in eodem argumento verſentur, eadẽ remaneant confutatæ reſponſione. Cęterum ſimillimũ plane id genus litterarum eſſe ſcias illi, quod male uſurpatum a Michaele Imperatore, a Nicolao a ſummo Pontifice ita deſcribitur, & condemnatur: Tantis erat epiſtola verbis cõtumelioſis, immo blaſphemijs reſperſa, ut ſcriptor eius non niſi in gutture colubri calamum tinxiſſe putetur, & dictatoris labia pro dictionibus uenena fudiſſe videantur. adeo vt ſi cuiuſpiam ſimpliciorum cor penetrent (non enim hæc aures prudentium ſuſcipiunt) hunc continuo necent, nimirum tanto miſerabilius, quanto

a Nicol. epiſt. 9.

mors animæ magis quã corporis per illũ virulentũ hauſtum admittitur.] Ex quibus ut aliqua promamus, ac ſimul promendo eadem confutemus antidoto, necando, quod poſſit necare, venenum: habetur in eis in primis quod mordeat Clerum, & ſugillet pios; nimirum quærela, quod (vt aiunt) ſagacitate eccleſiaſticorum, & ſimplicitate piorum, quarta iam pars eſſet alienata Veneti dominij bonorum immobilium. Sententiam plane dignam non religioſiſſimo ueſtro Senatu Veneto, ſed Anglicano cõuentu, qui apud vos eſt, vbi in odium Catholicorũ Fidelium eiuſmodi ſolent effutiri dicteria. Vnde dicere cogar: [a] Anathema in medio tui eſt Iſrael.] a Ioſ. 7. nec eſt quod parere aliquid boni poſſit, immo non eſt malum, quod ex ea malorum fecunda propagine germinari non valeat. Quis aliquando orthodoxorum detraxit concionatori, ſuadenti Fidelibus eleemoſynas frequentare? Manichæum hunc fuiſſe oportuit, eiuſmodi impietate reſperſum, qui nolit, ſuaderi debere Fidelibus, quod diuinis Scripturis faciendum, frequentioribus ſententijs ſermo diuinus inculcat. Sed & quis Catholicorum inuetus hactenus, qui bona ſua erogãtes ſiue in reſtitutionem collabẽtium eccleſiarum, ſiue in ædituorum alimoniã, quod factum liquet a quãplurimis viris ſanctis, hos, vt vos, ſimplices nominarit, quos [b] Redemptor noſter, eo quod negotiari vtiliter ſciuerint, prudentes appellat? vt qui didicerint pecunia traiecticia cęlum emere, & redimere temporarijs ęternitatem, & [c] transferre theſauros in cœlos, vbi neque ęrugo, neque tinea demolitur, atq; facere ſibi [d] amicos de mammona iniquitatis, a quibus in æterna tabernacula recipiantur. Quibus, & competat nomen non adulterinæ, ſed veræ ſimplicitatis, qua Iob [e] ſimplex & rectus, ac timẽs Deum laudatur, & [f] Daniel, quod in ſimplicitate ſua liberatus eſt de ore leonum, & Pauli [g] Apoſtoli admonitione doceamur dicentis: Qui tribuit, tribuat in ſimplicitate. Sãcta plane ſimplicitas,

b Matth. 24. Luc. 12.
c Matth. 6. Marc. 10. Luc. 12. & 18.
d Idẽ. 16.
e Iob 1.
f Mach. 2.
g Rom. 12.

plicitas,non quę penes vos ſonat fatuitatem,qua ſugillatis omnes, qui bona ſua reliquerunt eccleſijs: qua contumelia ſuo damno Mauritius Imperator ſanctum Gregorium legitur perſtrinxiſſe.

Addis inſuper de uitiis eccleſiaſticis, quod otioſe fruantur bonis eccleſiarũ, partis populi totius ſudoribus: ſed cũ neminẽ excipiatis, cum ſint ex ijs complures, quos certum eſt digne in Euangelio laborare; ad Deũ pro populo puras leuare manus; ſatis ap-
a Matth.6. paret, oculum [a] eſſe nequam,ante quem totum corpus appareat tenebroſum, cum nec intueri poſſit, nec diſtinguere filios lucis a filijs tenebrarum. Sed pœniteat vos hac in re eſſe imitatos Iulianum Apoſtatam,qui ijſdem inceſſebat calumnijs ſeruos Dei; qui & ſicut eſt ipſe Deum expertus vltorem,vos pariter ſentietis execrandi ſceleris vindicem: qui lædentibus ſeruos ſuos acerbiſſime comminatus eſt,
b Zach.2. dicens: [b] Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei.] Sed hæc leuiſſima ſunt,& nullius fere momenti reſpectu eorũ,quæ mox inferius aduerſus omnes eccleſiaſticos euomuiſtis,quæ & ſi uera fuiſſent,veſtris publicis litteris nequaquã ſpargenda erant in vulgus,ſed omni reuerentia contegenda, cũ nouerі-
c Gen.9. tis filios Noe [c] retrorſum incedentes,& caute obtegentes verẽda patris, benedictionẽ eſſe conſecutos; Cham autem perpetuo maledictum,cuius vos exẽplum ſectatos par pœna cõdemnet,niſi vera pęnitẽtia crimen diluat,quod faciendum hortamur.

Quod ſi uos adeo ſeueri exactores, paucorũ delicta conuertitis in uniuerſos; plane grauiſſime inde peccatis, cũ uno faſce iuſtos cõprehendatis cũ iniuſtis, eoſdemq; pari affectos ignominia pari cẽſeatis dignos eſſe ſupplicio: ut omnes quidẽ in uos exclament tantæ arbitros iniquitatis. Si uero adeo ſancti videri vultis, vt pati nõ poſſitis quempiã eccleſiaſticorũ extra diſciplinam ſacrorũ canonum euagari: laudarẽ zelum,ſi eſſet ſecundũ ſcientiam, quæ docet naturæ exemplis,admixta ſegeti zizania creſce-

re,

re,& donec ventiletur,grano paleam eſſe commixtam, monetq; ex alijs innumeris Scripturæ diuinæ ſententijs, & quod potiſſimum eſt, docet exemplo Chriſti ſummę Sapiētiæ Patris,qui in numero duodecim Apoſtolorũ paſſus eſt vnum ex ijs furē eſſe, & proditorem,atq; ſacrilegum, inſigniorem ceteris peccatorē,qui fuerint aliquando,uel in vternũ futuri eſſent:ne quis adeo miraretur, vel ſcandalũ pateretur,ſi forte cōtingeret in eius Eccleſia quemlibet duodecimum ſacrorũ miniſtrorũ inſtar Iudæ reperiri omnium ſceleſtiſſimum;quod abſit,vt poſſit aſſerere quiſpiam. Sed & ſi vere abſque calumnia diceretur:ad Chriſti exemplũ, quo tuto cōtineremur aſylo,eſſet legitime prouocandũ. Non tamen iſta dicimus,vt eiuſmodi delinquētes ſaluos eſſe velimus, ſed acerrime puniri per ſuos iudices, veſtros conciues,præfectos eccleſijs ſub ueſtro dominio conſtitutos Epiſcopos,ad hoc ab ipſis Romanæ Eccleſię Pōtificibus veſtrates electos,vt cũ nō per alienos,ſed p voſmetipſos cũcta adminiſtrari videretis, ſineretis cuicũq; foro iura habēti diſtincta,eidem eſſe ſalua.

Sed his omiſſis,iam illæ ipſæ litterę, quibus adeo multipliciter,& enormiter peccatũ eſt, tamquam e portis inferis proditę,in vltionem expanſę ad Petri Confeſſionē in obliuionē perpetuo ſilentio cōplicatæ,ſciſſæ in redargutionem audaciſſimæ ſciſſionis, uti mendaces,& contumaces, calũnioſæ atq; proteruæ,quibus ita ignominioſe Romanā Eccleſiā impetiſtis:eamdē excipiant digne ſententiā, qua his ſimiles litteras Michaelis Imperatoris blaſphemas,& calumnioſas Nicolaus a Pontifex condēnauit igni tradendas,his pronuntiatā ab ipſo uerbis: Decernentibus nobiſcũ,& ſimul * cōſiderantibus ijſdē ſanctiſſimis fratribus,& Coepiſcopis noſtris, ipſam epiſtolam (ſeu potius ipſas epiſtolas) in ſtipite videntibus cunctis ſuſpenſas, vaſto ſuppoſito foco, ad vituperium veſtrum coram omnibus nationibus, quæ penes Memoriam Sancti Petri multiplices inueniun-

a Nicol. epiſt. 9.

* al. conſiderātibus.

ueniuntur,extremæ perditioni donabimus.Quatenus his rite patratis,diſcat pius quod amet,& crudelis quod timeat.] hæc Nicolaus. quæ & facta ſunt ſub eiuſdem Nicolai Pontificis ſucceſſore Hadriano Pontifice tam de litteris Imperatoris, quam de Photij Patriarchæ. Maneat ergo ſuo robore conſtās ſententia Nicolai,qua in contumaces,& calumnioſas litteras Michaelis Imperatoris eſt iudicatum, & præiudicatum in veſtras illis ſimiles,& alias quaſcũque eiuſdem generis litteras cōtigerit exarari: quas ſemper reſpuit, nec lectione quidem dignas exiſtimauit antiquitas ueneranda. hinc de his ad Cornelium Cyprianus: [a] Viderint qui vel furori ſuo,vel libidini ſeruientes, & diuinæ legis, & ſanctitatis immemores, iactitare interim geſtiunt, quæ probare non poſſunt;& cum innocentiam deſtruere ac expugnare non valeant; ſatis habent, fama mendaci, & falſo rumore maculas inſpergere. Certe quod Præpoſitis,& ſacerdotibus congruit,danda eſt opera,vt talia cum a quibuſdam ſcribuntur, per nos reſpuantur. Porro hæc fieri debere oſtendimus, ſi quando talia quorumdam calumnioſa temeritate cōſcripta ſunt, legi apud nos non patimur.] hæc acerrimus vindex exiſtimationis Apoſtolicæ Sedis,& qui ſederet in ea Romani Pontificis, martyr glorioſiſſimus Cyprianus. ac de veſtris litteris hactenus.

[a] Cypr. ep. 42.

Quoniam autem fortaſſe contigerit, vt aculeata Paræneſi uos quæramini a nobis eſſe perſtrictos: ad illam prouoco vos ſacrorum Prouerbiorum: ſententiam: [b] Meliora ſunt vulnera diligentis,quam fraudulenta oſcula odientis:] in memoriam reuocādo, quod ſcripſit lacrymans Ieremias,inde videlicet populo florentiſſimo,& ciuitati ampliſſimæ excidium proueniſſe,quod (vt ipſe inquit) Prophetę non aperiebant tibi iniquitatem tuam,vt te ad pęnitentiam prouocarent.] Vnde maximi loco emolumenti ducere debeatis,ſi hortando,monendo,rogando,& arguendo veſtra ad curationem peccata detegimus,

[b] Prouer. 27.

quo-

quorum, dum latent, ſit prorſus deſperáda ſanatio. Quamobrem vt dicam cum Apoſtolo: [a] Eadem ſcribere, mihi quidem non pigrum, vobis autem neceſſarium. Videte canes, videte malos operarios, videte conciſionem.] Nempe cauete hæreticos, quos & habetis inter vos habitantes, & eiſdem conniuentes prauos Catholicos, conciſionem ſuadentes, nimirum ab Eccleſia Catholica ſciſſionem. Qui ſcindit, ſcindatur ipſe, acclamatum eſt ſępe in Concilijs ęcumenicis, ſecundum illud propheticum: [b] Quę fecit, facite illi.] nempe ut qui ſcidiſtis Eccleſiam Dei: patiamini ipſi in Republica veſtra ſciſſuram. Admoneat vos periculum veſtrum: exterreat perditio veſtra. Periculum, inquam, quod Deus ob leuiorem populi in ſacerdotem contemptum conuertit iratus in Regnũ ſanctam ipſam quam inſtituerat Rẽpublicam inter Hebręos. Audite ſcribentem ad Rogatianum Epiſcopum ſanctum [c] Cyprianum glorioſiſſimum martyrẽ, & iſta ex diuino oraculo ſic deducentem: Cum Samuel ſacerdos a Iudęorum populo ob ſenectutem, ſicut tu modo, contemneretur; exclamauit iratus [d] Dominus, & dixit: Non te ſpreuerunt, ſed me ſpreuerunt. Et ut hoc ulciſceretur, excitauit eis Saul Regem, qui eum iniurijs grauibus affligeret, & per omnes contumelias, & penas ſuperbum populum calcaret, & præmeret, vt cõtemptus ſacerdos de ſuperbo populo vltione diuina vindicaretur,] dum ipſorum Rempublicam ſua Deus plantatam manu mutauit in Regnum. hæc vos pericula vitanda moneo.

Exterreat vero vos magis, quam dixi timendam perditio ueſtra. Nam cum grauius peccatum, grauius ſupplicium iure exigat; & utique cum inſolentius, & cõtumelioſius agitur in ſacerdotem, grauiorem conſueuerit Deus inferre vindictam: quæ igitur manere putatis uos damna, qui adeo enormiter peccaſtis in eum, qui loco Petri ſedet in Apoſtolica Sede, Chriſti Vicarium? immo in Chriſtum ipſum

[a] Philip. 3.
[b] Iere. 50.
[c] Cypr. ep. 65.
[d] 1. Reg. 8.

pecca-

peccaſtis, dum eius tunicam inconſutilem (quæ eſt Eccleſia) ſchiſmate conſcidiſtis. Sit vobis in exemplum Saul, cum cõtempto Samuele, eius ſpretis iuſſis, uendicauit ſibi, quod ſacerdotalis muneris eſſet: quem, & paſſus redarguentem, vt abeuntem retine-

a 1. Reg. 15. ret inuitum, ipſius ſcidit pallium [a] recedentis, cum & de vltione mox accepit oraculum, Samuele ad ipſum dicente: Scidit Dominus regnum Iſrael a te hodie.] Et quod ea ſententia non eſſet quauis pęnitẽtia reuocabilis, iſta horrore plena verba ſubintulit: Porro Triumphator in Iſrael non parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo eſt, vt agat pœnitentiam.] & quantumlibet dixerit Saul ipſe: Peccaui, non fuit dignus audire, vt Dauid reprehen

b 2. Reg. 12. ſus a Nathan: [b] Et Deus trãſtulit peccatum tuum.] nec vidit poſt hæc amplius Samuelem perditionem ipſius fruſtra lugentem. Quæ ipſa in exemplũ per-

c Orat. 2. Ioan. Damaſc. fidorum Principum iura Eccleſię inuadẽtium [c] Damaſcenus aduerſus Iconomachos agens inducit, atque ait: Regum eſt ciuilis adminiſtratio: eccleſiaſtica vero conſtitutio Paſtorum atque Doctorum. Impetus iſte latronum eſt, Fratres. Saul ſcidit pallium Samuelis. Et quid ei contigit? Abſcidit regnum eius Deus.] Abſcidiſtis vos, & conſcidiſtis in fruſta tot ſciſſionibus, quot inobedientijs cõtumacibus Chriſti tunicam in Romano Pontifice. Quid non timendum? vel non pauendum? Fiat, rogo, Deus ipſe miſericors, & placabilis vobis, in omnibusque propi-

d Iere. 30. tius, ſicut cum per Ieremiam [d] comminatus eſt populo, dicens: Inſanabilis fractura tua, peſſima plaga tua:] & tamen eodem cõtextu inferius ſubdit: Obducam cicatricem tibi, & a vulneribus tuis ſanabo te, dicit Dominus.] Non enim obliuiſcetur miſereri Deus. Expiate igitur culpam, crimen abluite lacrymis pœnitentiæ.

e Hebr. 10. Erigite inſuper animos, rememoramini [e] priſtinos dies, in quibus illuminati magnum certamẽ ſuſtinuiſtis, quando nõ commiſcuiſtis uos ſchiſmatici s,

cis,ſed arctiſſimo glutino vnitatis Romanæ inhæſiſtis Eccleſiæ; ob idq; paſſi grauiſſima a Longobardis,& a contubulibus veſtris, quo nomine ab Honorio Romano Pontifice, datis [a] ad comprouinciales Epiſcopos litteris, Veneta Reſpublica, Chriſtianiſſima ab eodem fuerit appellata,inſigni gloriæ titulo,nonniſi de Romana Eccleſia bene merenti cōferri ſolito. Sed & præter egregium titulum quid præterea fuerit eadem Reſpublica Veneta virtutis merito ab eadem Sede Apoſtolica conſecuta, glorioſe prędicat Gregorius [b] Septimus,ſic ſcribens ad Dominicum Ducem,& populum Venetiarum:Scitis enim,quoniam præ multis terrarum partibus diuina diſpenſatio terram veſtram Patriarchatus honore ſublimauit, cuius dignitatis eminentia ex ſui ipſius nominis, & officij prærogatiua adeo auguſta & rara eſt, cum non amplius quam quatuor in toto mundo reperiantur.] & inferius: Poſt Apoſtolicam Sedem omnibus quæ ſunt in Occidente gentibus clariores extitiſtis.] Vnde autem tāta vobis gloria, pontificijs monimentis adeo celebrata,niſi ex ſchiſmatis odio implacabili,& Romanæ Eccleſiæ pace, & vnitate tenaciſſima comparata? Propagata uero felicioribus,ſicut & maioribus incremētis, cum itidem maiores veſtri,veſtræ Reipublicæ decus, & ornamentum,in ſummo diſcrimine conſtituti,cū dubia lance ſuſpenſus penderet orbis, & Principatus illi viderentur penitus interituri omnes, qui audaciſſimo Principi,ſchiſmatico Imperatori, Friderico Ænobarbo aduerſus Romanam Eccleſiam contra Alexandrum Pontificem non iungerentur: ijdem veſtri generoſiſſimi prædeceſſores,vere Chriſti fideles,in ſpem [c] contra ſpem credentes,elegerunt [d] affligi cum populo Dei potius, quam regnare cum Eccleſiæ Romanæ hoſte obſtinatiſſimo Pharaone.Sicque iuncti tunc fędere cum Longobardis, facti ſunt omnes ſimul Romanæ Eccleſię defenſores, ſchiſmatis uero fortiſſimi euerſores,honeſtiſſimo patefacto

[a] Habetur 8. Tom. Analiū hoc Anno 630. prope fin.

[b] Lib. 2. epiſt. 39.

[c] Rom. 4.

[d] Hebr. 11.

aditu,ad ſuam ipſorum Rempublicam Chriſtianiſſimam augendam,conſeruandam, ac ſolidandam. Quibus a Domino tunc datum eſt, ut in ipſorū primariam Venetam ciuitatem trophæa inferrentur partæ victoriæ; quando & facti ſunt ipſi nobiliſſimi ciues tanti Pontificis exceptores, exhibitores etiam triumphi omnium præſtantiſſimi, ſed & munificentiſſimi in expēſis,promptiſſimi in obſequijs, in cuſtodijs ſolertiſſimi. Vnde ſibi celeberrimam a mortalibus cunctis immortalemque gloriam compararunt, illuſtrata tunc mirifice eadē ciuitate manubijs Auguſtalibus, magis uero pontificijs aucta fulgoribus,& ſacris locupletata muneribus,e pœnu cœleſti largiſſime,Deo manum ſuam aperiente,pro fuſis: honoris inſuper titulis conſignata perennibus illis uero præcipuis, ex quibus præſtantiſſimi ciues eius iure nominati ſunt,ſchiſmatis euerſores, vnitatis Catholicæ defenſores,pacis conciliatores, fundatores quietis, atque Romanæ Eccleſiæ ſuſceptores, ac protectores.

At quinam modo audent inſurgere eiuſdem Rei publicæ hoſtes audaciſſimi, tantæ gloriæ euerſores, vt contrarijs factis tenebroſa obducant iſta caligine; aſpergantque ignominijs,quæ tot tantiſque ſudoribus parta, ſanguine comparata eſt auitam gloriam? Cum autem conſueuerint in quauis bene inſtituta Republica iuniores emuli eſſe maiorum;nec pati ab antiquioribus ſuis eſſe degeneres, quos & factis egregijs ſuperare contenderint: quinam modo a ſpiritus vertiginis exagitauit Principes ſapientes,ut ab Eccleſia Romana (quod pro monſtro habendum) adeo pudēda cōtradictione defecerint?]

a Iſa. 18.

Potuitne iſtud fieri,vt a Petro ſcinderetur ſchiſmate Marcus, a patre filius, a magiſtro diſcipulus, ac miniſter aſſiduus,& vbique fidelis? Qui enim olim maximo lucro ueſtro,nonniſi odio ſchiſmaticorum reliquit a ſe fundatam eccleſiam Alexādrinam: maximo quidē damno ueſtro, ſi ſic perſtiteritis (quod

Deus

Deus auertat) uos relinquet, & Petro fixus inhærens, eius Vicario aſſidebit, & aſſurget in opus, cōtra ſchiſmaticos, & hæreticos collaborans.

Aliena vos pericula moneant. conſueuit poſt ſciſſionem deſolato ſequi. Donatus in Africa ſchiſma conflauit, a quo Donatiſtæ denominati fuere, qui vbi incurabiles redditi frequentiori lapſu, dati ſunt omnes iuſto Dei iudicio una cum Africana prouincia Vuandalis primum, atque demum in excidium ſempiternum Arabibus. In Oriente non ſolum quam diximus, Alexandrina, ſed & reliquæ ſedes Patriarchales, vbi ſchiſmate ſe ab Eccleſia Romana ſciderunt, ſciſſæ ſunt pariter a protectione diuina, datæ omnes in captiuitatem, & ignominioſiſſimam ſeruitutem nefandæ Turcarum genti, ſub cuius iugo ferreo hactenus in dies magis magisqne teruntur: in primis vero Græci ipſi auctores ſchiſmatis, exigente pœnas diuini acerbitate Iudicij, ut palea ſub plauſtro ferrato teruntur, & conterentur, quouſque deſinet eſſe a neruus ferreus ceruix eorum. a Iſa. 48.
Ad quod tam grande malum anteuertendum, egregie laborauit ſuo tempore, quo ſumpſit exordium Photianum ſchiſma, Baſilius Imperator, qui in diuino illo conſeſſu Octauæ œcumenicæ Synodi, Spiritus Sancti gratia congregatæ, ad præſentes ibi ſchiſmaticos egregiam habuit orationem, quam adhuc integram conſeruant Acta ſynodica: ex qua aliqua ſaltem hic vt deſcribantur, a nobis exigit importune rerum, & temporum opportunitas. Audite quæſo tunc illis tātum, ſed nunc vobis ipſis Imperatorem diuino prorſus afflatum Spiritu perorantem:

Vos quoque, inquit, qui curatione indigetis, ac medela opus habetis, pretioſa membra Chriſti, etſi neſcio quomodo malo dæmone detenti, a capite, nempe a Romano Pontifice ſeparati eſtis: Vitis vera, quæ propter contentionem importunam, immo vero iniuſtam, in amaritudinem conuerſa es: Amici

& proximi noſtri, etſi propter odium irrationabile ex aduerſo appropinquantes, & ſtãtes, ac unitatem reſpuentes. Suſcipite admonitionis ſermonem (non autem confundor dicere) etiam deprecationis. In id enim nos adduxit miſericordia, quam circa uos habemus. Scrutamini intima conſcientiæ ueſtræ, & inuenietis vos male ab Eccleſia eſſe diſiunctos. Nouiſſima hora eſt, & Iudex pro foribus eſt, fratres: ne præoccupemur ab eius Eccleſia ſequeſtrati, & longe ab illius gloria proijciamur. Nihil turpe ducamus, paſſionem manifeſtare, & vulnus oſtendere, ac locum pœnitentiæ, & medicinæ requirere, atque intra atrium ſaluantium fieri; ne confuſionem obedientiam arbitrando, confuſionis æternæ ſumamus experimentum. Qualis autem hæc eſt confuſio, fratres, procidere Deo, & ueniam expetere? Deo enim procidunt, qui Eccleſiæ, & ſpiritalibus iſtis Patribus procidunt. Confuſio quidem reuera eſt, & maximus pudor, immo vero in Deum dimicatio, nolle vnumquemque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Chriſtum, & lucrari & ſe, & multos.

Si autem omnino hoc confuſionem arbitramini: Ego, cui Imperij ſuperpoſita eſt corona, forma vobis efficiar huius optimæ humilitatis. Ego qui imperitus, & inſipiens ſum, bonum initium ero veſtrũ qui ſapientes eſtis, & ſcientia clari. Ego qui in peccatis uolutatus ſum, primus uobis typus fiam, qui mundi eſtis, & uirtuti operam datis. Ego primus memet ſuper pauimentum proijcio, purpuram, & diadema paruipendens: aſcendite ad genas meas, & ſuper oculos meos incedite, nec reputetis, magnum, Imperatoris calcare ſcapulas: nec reuereamini pedibus tangere verticem, cui ſuperimponitur a Deo donata corona: omnia pati promptum habeo, & agere promptius, quæ vobis quidem confuſionem, mihi autem gloriam, & maximam claritatem conferre videntur. Neque enim in hoc curam

gero gloriæ meæ, tantum vt uideam communionem, unitatem, & unam eccleſiarum feſtiuitatem, tantum ne animæ detrimentum patiar, & gaudeat ſuper me ille omnium inimicus diabolus, captiuum ſumens, quod mihi deſiderandum eſt, tantum ſpei meæ lampas inſperate non extinguatur, per quam feſtinabam communi illuſtrari lætitia, & gaudio.

Neſcio quod erat ſatagendum, & efficiendum, & non feci; vel quos proponendos admonitionis, & deprecationis ſermones, & non propoſui. vos de cętero videbitis. Innocens enim ſum a perditione ueſtra. Si vero, & ad magnum, & horrendum illud Iudicium futuræ diei vos remittitis, quaſi pro vobis rationem daturos: noſcite quia bene noui, quia nullus uobis iuſtitiæ ſermo ſiue hic adeſt, ſiue illic aderit, niſi quantum in hac controuerſia inuentum extiterit. Verum ſi vultis ante illud Iudicium, conſcientiæ veſtræ interrogare iudicium: dicetis amplius nihil, quam quod ab Imperio noſtro dicitur. Deponite igitur contentiones, fratres, & reſumite amorem fraternitatis: fugite diſſenſionem, & unitatem amplectimini: odium auertite, & dilectionem in ſinum recipite: ſtate cum probabilibus, & capiti compaginamini. Recipite per obedientiam diuinæ communionis gratiam, & nihil ob ſæcularia ſitis ſolliciti. Sunt enim apud compatientiſſimum Imperium noſtrum ſuſceptionum modi diuerſi, per quos conſolabimur, & inceſſanter, quæ ſecundum ſæculum vobis oportuna fuerint, faciemus. Rurſus multimode decertabimus, obſecrantes, rogantes, & omne ingenium commouentes ad ſpiritales Patres noſtros, & Patriarchas, vt diſpenſent quid eorum quæ inſunt animo veſtro; tantum ne temere contra ſalutem veſtram agatis. &c.] hæc & alia plura Imperator ad ſchiſmaticos Epiſcopos, ſententia Romani Pontificis excommunicatione damnatos, hactenus in ſchiſmate permanentes.

Iſta ſi ſpernitis, tanta charitate, atque animi demiſſio-

miſſione pronuntiata ab orthodoxo Imperatore,& eius contemnitis lacrymas: hoſtium proculdubio eritis audituri cachinnos,& ab æmulis eiuſmodi ex diuina Scriptura iactari ludibria,& ſubſannari im-
a Thren.2. properijs iſtis: Hæccine [a] eſt vrbs perfecti decoris, gaudium vuiuerſæ terræ? Aperuerunt ſuper te os
b Iſai.1. ſuum omnes inimici tui,] addentes:[b] Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij?] Exprobantes inſuper cum deriſione deliria in ętate decrepita Reipublicæ ſeneſcẽtis,anniſq; iam reliquas ſuperantis; & quidem inexcuſabilibus rationibus. Nonne delirium eſt, aduerſus Deum mortales bella ſuſcipere,& contra diuinam inſtitutionem audere laicos Dei miniſtris ſacerdotibus dominari? Deliramentũ quis eſſe negauerit, nõ curare,immo ſumme contemnere,habere loco ioci, immo & lucri,ab Apoſtolica Sede, ab ipſa Catholica Eccleſia excommunicatione eſſe præciſos? Deliratio nonne planè omnium maxima eſt,ſperare extra Eccleſiam conſequi poſſe ſalutem? At inſuper quam grande illud delirium, Eccleſiam Romanam de veſtra Republica ſemper bene merentem, conciliatricem Principum in ſacrum fœdus, in bello ſociam, in pace matrem, erga filiam propenſiorem, beneficentia largiorem pandentem ſinum frugum: eamdem ab eiuſdem filiæ amplexu diuellere, ac diro ſchiſmate ſeparare? cum id nihil aliud ſit, quam eiuſdem Reipublicæ neruos ſuccidere, & caput amputare? Sed delirium plane riſu dignum quis neget, velle contra ſtimulum calcitrare, & obſtinato animo vrgere, vt fronte feriat duriſſimam petram atque confringat? At non delirantis ſenis tantum, ſed furentis inſania animi ſignum illud eſt euidens, pro titulis gloriæ infame ſchiſmaticorum nomen conſequi laborare, ac demum illud pudendum, quod ipſi adiacet, hæreticum. Sed & illud quidem grande delirium apparet omnibus, quod ſub velamine libertatis, nectantur vincula ſeruitutis, cõnexa peccatis, teſtan-

teſtante id diuina a Scriptura, quæ euacuari non po a Ioan.11.
teſt, quod qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati, &
quod funibus b peccatorum ſuorum peccans quiſq; b Prou. 5.
ligetur: contra vero contemnatur vera libertas, quę
ſanctæ religionis cupiat vincula ſalutaria, quibus
tantum obligata, libera conſiſtere poſſit, ac tuta, for
tis, & permanens glorioſa, ſecundum illud c Eccle- c Eccleſ.6.
ſiaſtici ita monentis: Inijce pedem tuum in compe-
des illius, & in torques illius collum tuũ.] & ſequi-
tur: Erunt tibi, inquiens, cõpedes eius in protectio-
nem fortitudinis, & baſes virtutis, & torques illius
in ſtolam glorię, & vincula illius alligatura ſalutis.]

His vero & alijs id genus obiectantibus veſtræ
gloriæ æmulis & aduerſarijs, Reſpublica ipſa, lon-
giori ſenio effecta prudentior, mente ſana, corde
ſapiens, ipſius nempe ſanior pars ciuium, quod An-
na Heli, iuſte iſta reſpondeat: d Nequaquam deſi- d 1.Reg.1.
pio, ſed mulier infelix nimis ego sũ: nec reputet me
quis quaſi vnam de filiabus Belial.] Nolens ipſa &
inuita patior iſta Politicorum preſſuris ſuffocata no
uantium. Reſpiciat iam Deus ignominiam meam,
& iudicet.

At hic tandem finis eſto. Sed doleo vehementer,
quod abſque, Valete: Ioannes e enim Apoſtolus e Ioan.
id vetat facere, & cum eo omnis ſimul Eccleſia, epiſt. 2.
quod indignos ſalutatione iuſte iudicet eos, qui nõ
communicantes Romanæ Eccleſiæ, omnis penitus
ſint ſalutis expertes. Quod nolim putetis, ſymbo-
lum eſſe odij. Abſit. Quiſnam eſt qui magis præci-
piat & inculcet inimicorũ dilectionem, ipſo Ioan-
ne? Neminem odit Eccleſia, quæ inimicos diligen-
dos eſſe, monet ſcriptis, & ingerit verbis; ſed quæ
a Deo (vt ipſa f teſtatur) charitatem acceperit ordi- f Cant. 2.
natã: quæ ſunt Dei, diligat ipſa; & peccata, quæ ſunt
extra & contra Deum, odio perſequatur. Hinc Au-
guſtinus g ſcribens ad Maximinum Donatiſtarum g Aug. ep.
ſchiſmaticorũ anteſignanum, eadẽ ratione deteſta- 203.
tus in ipſo dirum ſchiſma, inter alios titulos, quibus
hono-

honorare fas eſt hominem extra Eccleſiam poſitū; nominat dilectiſſimum. Teſtis eſt mihi Deus, quomodo vos omnes cupiam in viſceribus IESV Chriſti, & hoc oro cum Apoſtolo, [a] Epheſios commonente, ut in Eccleſia Catholica ſitis vnū corpus, & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ.] extra quam connexionem, & vnitatem nulla cuiquam penitus poterit eſſe ſalus, ſed lugenda ſemper abſque redemptione damnatio. Faxit Deus, vt ſancti Spiritus gratia, difflata illa caligine, qua obtexit Deus in furore [b] ſuo filiam Sion, arrideat nobis prior illa veſtra ſerenitas; & ſidera errantia, [c] quibus procella tenebrarum ſeruata eſt in æternum,] in firmamento Eccleſiæ fixa reſplendeant in æternum, ſecundum illud propheticum: [d] Stellæ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis, & lætatæ ſunt, vocatæ ſunt, & dixerunt, Adſumus: & luxerunt ei cum iucunditate qui fecit illas.] Amen.

a Epheſ.4.
b Thrē. 2.
c Iud. ep.
d Bar. 3.

Sit autem vobis Parænesis hæc (vt ſic perorem cum [e] Auguſtino ad Donatiſtas) correctio, ſi velitis: Teſtis vero, & ſi nolitis.]

e Aug. ep. 162.

LAVS DEO.

Ad 1472647